

U OVOJ

ODLOŽILI ORUŽJE I GRADILI KOMBINAT
ŠTA SE JUČE ZARADILO
ZASTO SE SELO NAZVALO GARDA
ARMIJA STVARA ZA NAROD
FOGON IZ »OTPADAKA«
ŠTA ĆE S NJIMA BITI
KAKVE SU MUSTERIJE
HOĆE LI BITI BOLJE
ŠIBENIK U BORBI PROTIV VENECIJE POČETKOM
XV STOLJEĆA
KRKA ŽIVI I BEZ TURIZMA

SIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XIV — BROJ 692 — CIJENA 40 DINARA

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 22. PROSINCA 1965. GODINE

MLADOST, POLET I SNAGA

NAJLJEPŠI BOKOR CVIJEĆA ARMII ZA ROĐENDAN

Drumovima naše slobodne socijalističke domovine čvrsto, snažno i sigurno koračaju i ešaloni pripadnika naše Narodne armije. Mladost, utkana u sve pore njena života, raspjevana i simbolična za našu stvarnost, veselo stasa u našim kasarnama, za upravljačem vozila, aviona, za kormilom broda, pored raketa i modernog naoružanja naše Armije. Ona dostojno nastavlja djelo boraca oslobodilačkog rata i revolucije.

I zato puna srca učestvujemo u slavlju povodom godišnjice naših oružanih snaga. Sjetno, s ponosom i zanosno redamo u sjećanjima minule 24 godine stvaranja, rasta i razvoja Armije. Tu je 22. decembar, dan kada je pred vrhovnim komandantom drugom Titom bila postrojena Prva proleterska brigada u Rudom, tu su danonoćni marševi, Neretva i Sutjeska; tu su udarci čvrste pesnice zbrajateljenih naroda Jugoslavije po silama mraka koje su prijetile čovječanstvu. Rat nas je prisilio na bespoštednu borbu za život i smrt. Naši narodi dali su u njoj najveći moguć doprinos. Okupatori su prebrojavali svoje divizije na našem — u borbenom smislu najaktivnijem ratištu drugog svjetskog rata: 1941. godine — 33 divizije, 1942 — 35, 1943 — 42, a 1944 — 23 divizije. Ali, prebrojavali su na kraju i 447 tisuća mrtvih, 549.000 zarobljenih svojih vojnika, uništenih oko pola milijuna pušaka, desetine tisuća topova, minobacača i mitraljeza, preko 900 tenkova, 300 aviona...

Čvrsto smo vjerovali prije dvadeset godina da smo stupili u historijski period u kojem ćemo biti lišeni strahovanja od novog ratnog požara, ubijanja i razaranja. To smo žarko željeli. Jer, na smotri Pobjede, pod lepršavim barjakom slobode, nisu s nama stupali heroji četverogodišnje borbe. I osjećali smo nešto teško. U našim srcima, razdraganim ulicama naših sela i gradova, u borbenom raspoloženju, prisutno u našim mislima bilo je: 305.000 poginulih, više od 400.000 ranjenih boraca NOV i naše Armije, milijun i 700 tisuća žrtava. I tužne slike ruševina i zgarista.

Dok je svijeta, naši narodi će na sve to biti ponosni. Oni su svestrano potvrdili koliki neizmjerni doprinos može dati svaka zemlja općevječanskim težnjama, ako je odlučna i smjela da se odupre silama mraka i porobljavanja. Nismo postali samo poznati i cijenjeni širom svijeta, već je naša borba postala simbol heroizma, odlučnosti i riješenosti kako se za pobjedu nad agresorom angažiraju sve materijalne i ljudske snage. To iskustvo, stečeno u borbi i pobjedi nad fašizmom, ima historijski i aktuelno značenje.

Realno i trezveno gledajući u današnjim uvjetima, kad je opasnost rata prisutna, ne smijemo biti nepripremljeni i dovedeni u neizgodnu situaciju, ako do toga dođe. Zato su pripreme za obranu sastavni dio borbe za mir u današnjim međunarodnim odnosima. Jasno je i nedvosmisleno dokazano i tačno da obrana od agresora, ma koliko on bio jak i suvremeno opremljen, pruža braniocu realne perspektive — da se uspješno odupre, da naslonjen na miroljubive snage svijeta očuva svoju slobodu i nezavisnost. Ta nam je činjenica stalno prisutna ne samo u pripremi Armije već i cjelokupnog naroda za eventualni rat, u kojem bi svatko na svoj način bio vojnik i doprinio obrani svoje domovine.

Sjedinjena s našim narodom jedinstvenim ciljevima i istovjetnim težnjama, nadahnutu heroizmom i entuzijazmom stvaranja, kao neraskidivi dio socijalističkog društva, naša je Armija izrasla u moćnu i modernu snagu. U njene redove pristižu novi mladi kadrovi, generacije vojnika — mladića stasalih u uvjeti ma samoupravljanja. Oni unose nove radne i moralne kvalitete, nova htenja, ogromne mogućnosti u podizanju njene borbene gotovosti.

Napori Armije ne iscrpljuju se samo radom na borbenoj pripremi. Po svojoj namjeni i ciljevima, po unutrašnjim odnosima i vezama s narodom, ona je usko vezana i za mirnodopsku izgradnju zemlje. To i jeste nepresušni izvor njene snage. Svjedoci smo doprinosa Armije u teškim momentima Skoplja, Zagreba, Slovenije, heroizma koji graniči s onim ratnim. Teško je

Nastavak na 3. strani

SA SKUPŠTINA ZAJEDNICA SOCIJALNOG OSIGURANJA

NOVE STOPE DOPRINOSA

U prošloj sedmici održane su sjednice jedne i druge skupštine komunalnih zajednica socijalnog osiguranja. Te skupštine donijele su svoje akte za iduću godinu koji obavezuju sve organizacije na našem području, odnosno zdravstveno osigurane poljoprivrednike.

Zajednica radnika izglasala je četiri opća akta koji se odnose na radne i druge organizacije. Stopa osnovnog doprinosa za zdravstveno osiguranje utvrđena je na 8,2% od bruto-osobnih dohodaka. Ta stopa više nije limitirana, pa se postavlja pitanje da li je stopa od 8,2% realna za 1966. godinu? Ako se zna da je ista stopa bila u 1965. i da će se Zajednica za ovu godinu vjerovatno financijski izravdati tek upotrebom stvorenih rezerva od 1963. do 1965. od oko 150 milijuna dinara, logično se nameće zaključak da bi stopa za 1966. trebala biti veća. Međutim, skupština Zajednice poslala je utvrđivanju svojih rashoda za 1966. godinu od dva osnovna elementa: da će se fond osobnih dohodaka kod nas povećati za 14% i da se obaveze Fonda za zdravstveno osiguranje zdravstvenim ustanovama neće u slijedećoj godini povećavati od istih obaveza izvršenih u vremenu od kolovoza do prosinca 1965. godine. Vjerujemo da će se element osobnih dohodaka više povećati od 14%, što bi bilo normalno, a naročito za organizacije ovog područja, ali je teško prihvatiti realizaciju drugog elementa. Sta je skupština mogla drugo učiniti? Povećati stopu osnovnog dopri-

nosa na 8,5% ili 9%? Stvarno je to mogla učiniti, ali bez prethodne konzultacije s osigurateljima i organizacijama ne bi smjela to učiniti! Zbog svega toga zaključak skupštine za sada je pravilan, s tim da se orijentacija svih odgovarajućih snaga usmjeri na zadržavanje rashoda Fonda na nivou onih iz posljednjih pet mjeseci, u protivnom trebat će u toku godine povećati stopu zdravstvenog osiguranja od 8,2%. Iako se stope doprinosa obračunavaju na osobne dohotke radnika, zainteresiranost radnika s tog naslova je slaba ili nikakva. Radnik nikada i ne govori o svome bruto-osobnom dohotku niti on zna koliko iznosi, nego isključivo o neto-osobnom dohotku. Sigurno da za to ima i razloga. U svakom slučaju instrument stimulacije preko bruto-osobnih dohodaka, koji je u današnjem obliku nedavno uveden, nije do sada pogodio cilj. No pustimo to, jer je to stvar posebnog razmatranja.

Ako stoji od 8,2% pribrojimo stope za dugoročno osiguranje koje je izglasala Republička zajednica socijalnog osiguranja u visini od 14,54% (za mirovinsko i invalidsko osiguranje 12,19%, a za dodatak na djecu 2,35%), to će ukupna stopa za socijalno osiguranje iznositi za 1966. godinu — 22,74%, što znači za 11% više nego u 1965. godini.

Instrument dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje i dalje ostaje. Primjenjuje se na organizacije kod kojih su troškovi zdravstvenog osiguranja veći od prosjeka troškova Zajednice. Skupština se ovog puta rukovodila time da obuhvati što širi krug organizacija tim doprinosom, ali da se ni jedna organizacija ne opteretiti maksimalnom stopom koja je dozvoljena, tj. 4,10% (polovina stope za zdravstveno osiguranje). Obuhvaćeno je 133 organizacije, što je mnogo više nego prošle godine. Međutim, maksimalna stopa je 3%. Napominjemo da ima organizacija s tolikim troškovima zdravstvenog osiguranja da bi trebalo stopa i do 19% za pokriće tih troškova, a onih kojima bi trebalo 6—10% ima više. To kazuje da postoje rezerve za smanjenje troškova zdravstvenog osiguranja.

Treći značajni akt zajednice svakako je ustupajući dio sredstava organizacijama za isplatu bolovanja do 30 dana i troškova zdravstvene zaštite za one koji se ozlijeđe na radu. I to ustupanje vrši se po granama, grupama, odnosno podgrupama organizacija, a mjerila su postotak bolovanja, odnosno troškovi za ozlijeđene na radu. S obzirom da u broju i nesrećama postoje još ozbiljne rezerve na našem području, skupština je zauzela stanovište da tu stopu primijeni tako da se sredstvima osiguravaju bolovanja najviše do 60% za rudnike i kamenolom, a kod ostalih najviše 5% bolovanja, dok za troškove nesreće ustupa se do 0,20% od doprinosa. I ovdje je obuhvat dosta velik, naime 130 organizacija imaju bolovanja iznad prosjeka Zajednice.

Prema odluci skupštine Fond će od organizacija naplaćivati paušalni iznos od 6.000 dinara za svaku nesreću na radu. Taj bi iznos trebalo u prosjeku da kompenzira troškove liječenja za prvih 30 dana onih osiguranih koji pretrpe nesreću pri radu.

Na skupštinu je donijeto još nekoliko akata koji su nužni za poslovanje Fonda zdravstvenog osiguranja i Zavoda u 1966. godini. Financijski plan je utvrđen na 2.497.000.000 dinara.

Skupština poljoprivrednika našla se još jedanput u neizgodnoj situaciji. Misli se, naime, da će se do odlučivanja za 1966. godinu mnoge stvari u ovom fondu raščistiti. Bar tako su uvjerali viši organi. Međutim, opet od toga ništa. Kaže se samo da se intenzivno radi, ali se odozdo stalno postavlja jedno te isto pitanje: ovako se dalje ne može i treba pronaći bolja rješenja za egzistiranje Fonda. Dug ove Zajednice od 187 milijuna i dalje ostaje otvoren, iako se za rješavanje tih dugovanja utrošilo do sada ko zna koliko vremena! Ne zna se tačno sa koliko će deficita Fond završiti ovu godinu. Skupštine općina još

nisu donijele svoje odluke o oslobađanju pojedinih kategorija poljoprivrednika njihovih obaveza prema Fondu, iako su to po Zakonu morale učiniti. Koliki će troškovi i korištenje zdravstvene zaštite biti u 1966. godini teško je danas izračunati. Sve su to pitanja koja su remetila zauzimanje pravnog stava skupštine prema Fondu u 1966. godini. Skupština je nakon diskusije odlučila da stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje od poljoprivrede bude u 1966. godini 20%, a osobni doprinos 2.900 dinara po osobi. Tim i drugim prihodima osiguravaju se rashodi Fonda koji su planirani u visini od dinara 244.000.000. I. Ramljak

ZAPOŠLJAVANJE I NAUKOVANJE

nova RADNA MJESTA

Prema informaciji Zavoda za zapošljavanje, kvalifikaciona struktura nezaposlenih osoba vrlo je nepovoljna na području šibenske općine. Radi ilustracije, navedimo da od 1.300 osoba koje traže zaposlenje 79 posto ne posjeduje nikakve kvalifikacije. Pretežan postotak čine žene. Na popisu nezaposlenih visoku kvalifikaciju imaju devetorica, 173 je kvalificiranih, visoku stručnu spremu ima 10, a srednju stručnu spremu 84 osobe. Tako nepovoljna kvalifikaciona struktura nezaposlenih dobrim dijelom onemogućava njihovo zapošljavanje. Zbog karaktera naše privrede i nepovoljne kvalifikacione strukture, posebnu teškoću predstavlja zapošljavanje žena. U posljednje vrijeme primijećeno je da se Zavodu za zapošljavanje prijavljuju i osobe sa završenim fakultetom. Uz smanjenje investicijskih zahvata u nekim privrednim oblastima, izvjestan broj radnih organizacija posluje na granici rentabiliteta ili čak sa gubicima, pa se u dogledno vrijeme može očekivati smanjenje broja zaposlenih osoba. Isto tako, s obzirom na otežanu budžetsku situaciju, može se očekivati likvidacija nekih institucija koje su poslovala dijelom i od budžeta Skupštine općine. U razvijenim komunama veći broj radnika dobiva zaposlenje u uslužnim djelatnostima, što na našem području nije slučaj.

ZAVOD JE DOSAD PRUŽAO POMOC...

Zavod za zapošljavanje pružao je dosadašnjih godina veliku pomoć ondje gdje su stvorene mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta. Davanjem beskamatnih kredita otvoreno je 187 novih radnih mjesta, a nekim radnim organizacijama pružena je pomoć u otklanjanju uskih grla, što je dovelo do znatnog poboljšanja njihova položaja. Osim toga, ovaj zavod je nastojao da putem stručnog osposobljavanja privremeno nezaposlenih osoba ubrza zaposlenje, pa je u tu svrhu organizirao veći broj stručnih tečajeva. Prije su te usluge koristili »Rivijera« i »Jadranka«, a ove godine u znatnoj mjeri tvornički kolektiv »Jadranka«, iako je Zavod za zapošljavanje bio izdvojio 5 milijuna dinara. Ta sredstva neće se ni ubuduće moći koristiti ukoliko radne organizacije prethodno ne planiraju potrebe za stručnim kadrom na duže vrijeme.

Nakon donošenja novih privrednih mjera, u nekim radnim organizacijama je zabilježen višak radne snage. To posebno

vrijedi za građevinska poduzeća »Izgradnja« (125 radnika), »Asfalt« (142), »Kamenar« (48) i hotelsko-turističko poduzeće »Rivijera« (82 radnika). Pored svih napora koje se ulažu, Zavod za zapošljavanje nije u stanju da im nađe odgovarajuće zaposlenje. Dogđa se također da radne organizacije, kao što je bio slučaj sa »Kamenarom«, zasnivaju radni odnos s osobama koje do tada nisu nigdje radile umjesto onih koji imaju po nekoliko godina radnog staža. U sadašnjoj politici oko zapošljavanja treba posebno voditi računa o onim radnicima koji su ostali bez posla ne svojom krivnjom, već zbog smanjenja obujma poslovanja. S druge strane, i nezaposleni radnici s ovog područja trebat će da ubuduće pokažu više volje za odlazak na rad u druge komune. Isto tako, trebalo bi razmotriti mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta u pojedinim radnim organizacijama.

NASUSNA POTREBA: SREDNJA TEHNIČKA SKOLA

Upis učenika u prve razrede škola drugog stupnja i uključivanje u privredu proteklo je i ove godine u atmosferi uobičajene psihoze koju, uz nedovoljan broj mjesta u školama, karakterizira povećani broj kandidata, odnosno učenika koji su završili osmogodišnje školovanje. Nagrađivanje učenika u privredi koje je donio novi Zakon o radnim odnosima još više je otežalo situaciju oko uključivanja učenika u izučavanje za zanimanja. Od 1519 učenika sa završenom osnovnom školom nastavilo je školovanje 1.135 učenika, a izvjestan broj upisao se u škole izvan naše komune. I omjer učenika koji pohađaju škole za kvalificirane radnike i onih koji se školuju za tzv. »činovnička« zanimanja vrlo je nepovoljan s obzirom na sve rastuće potrebe za srednjim stručnim kadrom u privredi. Od ukupnog broja novoupisanih učenika 425 je uključeno u škole za kvalificirane radnike, a daleko veći broj u druge škole, kao što su gimnazija, srednja ekonomska i srednja medicinska škola. Ta činjenica zabrinjava utoliko više što, prema rezultatima ankete koja se svake godine vrši u završnim razredima osnovnih škola, omladina izražava potpuno suprotno želje. Razlozi za to uglavnom leže u postojećoj mreži škola drugog stupnja, jer imamo u pravu onih škola koje komunu manje koštaju, a s druge strane ne postoji ni jedna srednja škola tehničkog smjera čiji pro-

Nastavak na 2. strani

Odložili oružje i stvarali kombinat

Zanatski kombinat u Vodicama nije bio nikakva »politička tvornica«. On nije ni ono što je tvornica opeka u Skradinu, ni tvornica ribljih konzervi u Prvić-Luci. Danas se ta radna organizacija nalazi u sastavu zagrebačke »Automobilije« i predstavlja interesantan i uspješan primjer razvika takozvane lokalne prirede. Osnovna djelatnost sastoji se u opravci karoserija svih vrsta vozila. U velikoj novoj hali, dovršenoj prije dva mjeseca, i u drugim radionicama danas radi oko stotinu radnika. Oni su u 1964. godini ostvarili ukupni prihod od 184.036.000 dinara. Perspektive su im još i bolje: prosječna primanja u 1963. godini iznosila su 25.000 dinara. Danas oko 50.000.

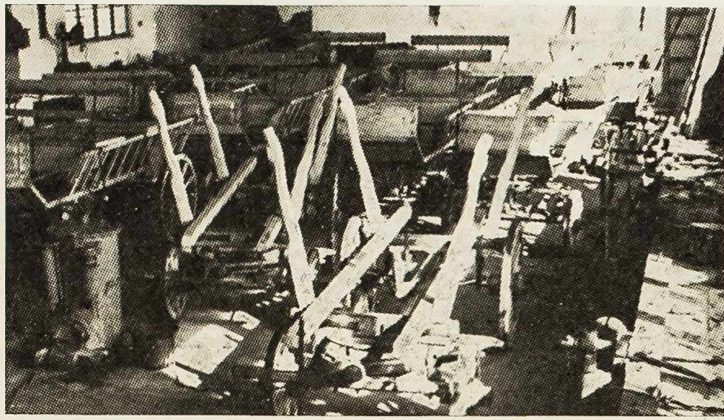
ZRTVOVALI I SVOJE PLACE

Kakav je, međutim, bio početak? Treba se vratiti ravno dvadeset godina unatrag. Vodičani tek skinuli uniforme, odložili oružje, koje tek što se ohladilo. I odlučili: u slobodi odmah započeti gradnju nekoga novog. Na dan 23. prosinca 1945. godine dvadesetak zanatlija sastalo se na osnivačku skupštinu »Zanatsko - proizvodne zadruge - Vodice«. Pripreme za rad trajale su do 1. travnja 1946. godine. Skupljali su sredstva: alat, stare mašine, novac. Teško je bilo doći do bilo čega. Mnogo mjeseci žrtvovali su i svoje plaće. To su bile »investicije«. Radilo se po privatnim kućama, po kobilama, raštrkano po čitavim Vodicama. Bravari, stolari, kovači, limari, kolari i drugi - radili su u tim sitnim »pogonima«. A volja i požrtvovnost nadomještali su teškoće i oskudicu. I išlo se naprijed. Tako sve do 1953. godine, kada zadruga mijenja ime u »Zanatski kombinat« - Vodice. On nije »kombinat« u modernom smislu riječi, već kombinacija struka - različitih zanata.

OD STARE »LANCIE« DO MODERNE KAROSERIJE

Međutim već 1954. god. vidjelo

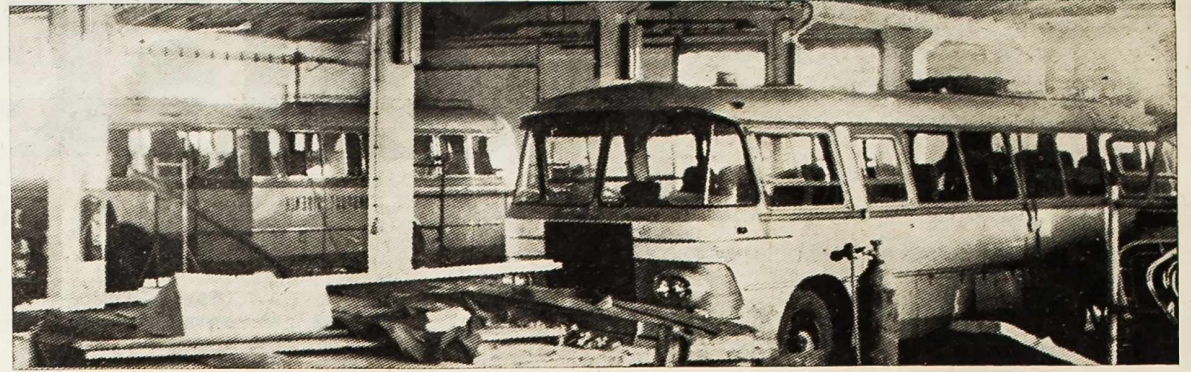
se da se rad neće moći uspješno nastaviti, a osobito ne na suvremeni način, ako se i dalje ostane kod dotadašnjih »svastarskih poslova«. Pojavljuju se prvi počeci radova na auto-karoserijama. Mladi radnici od dvadesetak ili nešto više godina, predvođeni samo jednim iskusnijim starijom zanatlijom, pronalaze negdje jednu staru »lanciju«, zaostalu još iz rata i ispravljaju njenu karoseriju. Pokušaj je bio ohrabrujući. U to se vrijeme vrši i »prebacivanje« sitnih radionica u nove prostorije, prije namijenjene za pogon prerade žuke (brmistre), Manja ulaganja i dalje se vrše

za podizanje novih zgrada (stolarija). Pristupilo se gradnji i jedne manje prostorije od 300 kvadratnih metara za potrebe opravaka auto-karoserija. Ljudi koji su dotad radili kao kovači počeli su uzimati u posao i stare razlupane kamione, a zatim i autobuse. Radnici su sticali dragocjeno iskustvo, ali se sada u odlučujućoj formi nametnuta alternativa i dalje kao kovači ili samo - karoserije!

PRIZNANJA ZA KVALITET

Jer, sve su to radili isti ljudi. Potreba je bilo i na jednoj i na drugoj strani. Poduzeće je dobilo i prve komplimente o kvaliteti svojih radova na opravci karoserija. Ono se odlučilo da s tim i nastavi. Bilo je otpora s raznih strana. Govorili su im: »Zanemarujete potrebe mještana, a bacate se u posao kojim se do sada niste bavili! No, brzo se uvidjelo da ne može postojati jedna radionica od 50 do 55 ljudi koja će popravljati karoserije i baviti se sitnim kova-

čkim poslovima. Ideja o karoserijama je prevladala. Period do 1960. godine nije bio lak, niti je sve odmah stalo cvjetati. Opet se išlo polagano naprijed, ali sve sigurnije. Te godine usvojen je i investicioni program za proširenje auto-karoserije i mehaničke radionice. Bilo je predviđeno da se utroši više od 200 milijuna dinara. Predviđalo se da će se broj uposlenih povećati za devadeset. Na žalost, kako nije bilo učešća i vlastitih i lokalnih izvora, Investiciona banka nije odobrila taj zamašni kredit. Ali, Vodičani nisu ni tada klonuli duhom. Turizam je već uhvatio korijenja, približavala se izgradnja magistrale. To je značilo i znatno življi cestovni saobraćaj. A o tome je trebalo voditi računa. No, opet dolazi do teže situacije na tržištu kredita. Ipak, krajem 1963. i u toku 1964. osigurano je oko 27 milijuna za izgradnju nove zgrade. Utrošeno je i 23 milijuna dinara vlastitih sredstava. Vodice su, konačno, stajale na dobrom putu da dobiju jedan rentabilni i »konjunkturan« pogon. To je bila važna investicija u posljednjih 10 godina. Isplata se: nova hala auto-karoserije radi tek dva mjeseca, a u njoj se već vrše najrazličitiji generalni opravci, bojenje, lakiranje, i sl. Priznanja o kvaliteti rada dolaze sa svih strana, s područja Dalmacije, Like, Bosne. Posao se širi, ali time rastu i obaveze.

Predviđa se i proširenje pogona, tj. izgraditi će se posebna zgrada za lakiranje karoserija, jedna radionica i skladište sa prodavaonicom dijelova, kojima će se opskrbljivati budući servisi.

PROBLEM: STRUČNJACI

Direktor ovog pogona, Tihomir Sprljan, svjestan je, međutim, činjenice da će se pojaviti teškoće u kadrovima. One se već naziru. Radnici poduzeća su više univerzalni nego specijalisti za pojedine radove. A zbog toga se ne može sprovesti ni modernija organizacija rada. Zato su potrebni inženjeri i tehničari. Sadašnji kadrovi, mada sa dosta iskustva, ipak su samo praktičari, a oni ne mogu dati mnogo novog. Stručnjaci se ne mogu tražiti, jer nema za njih stanova. Nazire se mogućnost da se nešto postigne u zajednici s mehaničkim poduzećem »Automobilija« - Zagreb. S tim problemom trebalo bi svakako računati i pronaći što brža rješenja, kako pogon zbog nedostatka kadrova ne bi došao u priliku da »guši sam sebe«, osobito u vrijeme kada se bliži otvaranje »SKODINA« servisa, a možda i nekih drugih. Za taj projekt ugovori već postoje. Čeka se na isporuku opreme. Predviđa se i otvorenje još jedne radionice - najvjerojatnije u Šibeniku. Za to su već tražene prostorije, ali izgleda da ima konkurenata. Kad ovaj pogon ostvari ono što sada planira, a što je sasvim realno, u njemu će biti zaposleno 120-130 radnika pretežno iz Vodica.

INTEGRACIJA I PLANOVI

Pogon »Automobilije« u Vodicama ide u red onih radnih organizacija koje su još prije reforme tražile puteve za učvršćenje svoga položaja - integriranjem s drugim poduzećima. Još krajem 1964. godine pogon su posjetili predstavnici »Automobilije« iz Zagreba. Procjenjivali su rad ovog pogona i ocjenjivali. Predložili su suradnju, a kasnije i - integraciju! Već je samo to značilo priznanje kolektivu. Prvog travnja ove godine donijeli su organi upravljanja odluku o spajanju. Prvog studenoga sve je bilo riješeno: postali su samostalni pogon »Automobilije«, poduzeća za promet tehničkom robom, koje vrši i servise i remont motora i motornih vozila. Postoje posebni organi upravljanja, posebni planovi pogona, fondovi. Ipak, fond za kadrove i rezervni fond bit će spojeni. Sada se radi na donošenju statuta. Tako je ovaj vodički kolektiv privrednu formu dočeka zaista s dobrim izgledima u budućnosti.

U novoj hali za opravke karoserija veoma je živo. Četiri-pet autobusa upravljaju se odjednom, uz još nekoliko osobnih automobila i dva kamiona. Radnici rade žustro, kao u kakvoj pravoj tvornici.

Ovdje posjetilac zaista može da uspoređuje kako je sada a kako je bilo prije. Oni koji to znaju, pa i oni koji ne znaju, mogu nešto zaključiti i iz usporedbe prikazane na našim fotografijama. Razmak je dug, ali se rezultati vide. Prije: serijski opravci seoskih kola. Danas: radovi na auto-karoserijama za naša poznata poduzeća. To je rezultat jednog procesa ne samo u materijalnoj osnovi već i u ljudskim odnosima.

Joško Čelar

STOLARIJA SE JOŠ DRŽI

Neke prijašnje zanatske djelatnosti morale su otpasti. Jedino se još »drži« stolarija, ali i ona stagnira. U toj je radionici zaposleno 30 radnika. Radi se uglavnom o stolariji za građevinarstvo (za »Izgradnju« - Šibenik, »I. Lavčević« - Split, pogon Zadar, za Sinj, itd). Perspektiva toga pogona direktno će ovisiti o intenzitetu građevinske djelatnosti. Ako se s tambena izgradnja pojača, naći

Svakog jutra proizvođači šibenske »Jadranske«, tvornice tekstila, znaju koliko su jučer zaradili. To mogu pratiti iz radne bilježnice koja je izveštena u pogonu. Iz nje se još može vidjeti kretanje bolovanja, za-kašnjanja i nepoštivanje radne discipline.

SVAKOG JUTRA SE ZNA

Šta se juče zaradilo

Uhodana organizacija rada i sistem unutrašnje raspodjele pridonijeli su da ovaj kolektiv od 350 članova, pretežno ženskih, premažuje proizvodne zadatke, da se otklanjanjem uskih grla u pripremi kapaciteti tkaoice koriste u tri smjene, bolovanje smanji od 12 na 5 posto, što je ispod jugoslavenskog prosjeka u toj grani, poboljša kvalitet proizvoda, smanji škarta, da mjesečna primanja dostignu prosjek od 40 tisuća, prije 17 tisuća.

Nove mjere, koje su tekstilnu industriju stavile u nešto nepovoljniji položaj, još više su zaoštrile unutrašnje odnose u »Jadranci«, da bi se postigla veća poslovost i veća odgovornost svake ekonomske jedinice. Potrebno je, međutim, istaći da se u ovoj radnoj organizaciji još otprije »bije bitka«, jer je 1962. i 1963. proizljavala teške trenutke. Tada se čak pomišljalo na ono najgore - likvidaciju!

Kolektiv je, međutim, uz pomoć društveno - političkih organizacija općine napravio odlučan korak. I uspio je. Prvo što je učinio je stupanje u jače kooperantske odnose s pamučnom industrijom iz Duge Rese. A zatim, sve što nije bilo akumulativno - prestalo se proizvoditi. Tako sada na popisu proizvoda više nema 40 artikala. Broj se smanjio na 10, od kojeg četiri artikla čini 85 posto proizvodnje.

Sistem unutrašnje raspodjele novi je kurs poduzeća. U kolektivu su odavno zavedene norme za sva radna mjesta gdje se u činak može mjeriti. Sistem stimulira svaki postotak izvršenja iznad plana od 300 do 500 dinara. To, naravno, ovisi o radnom mjestu. Proizvođači za strojem, osim toga, nagrađeni su za kvalitet proizvoda od 1.500 do 5.000 dinara. Smanjenjem stopostotne kvalitete, tj. dozvoljenog normativna škarta, taj iznos ne dobiju, a prekoračenjem dozvoljenih normativna škarta umanjuje se za određeni postotak i osobni hododak.

To je, kažu u »Jadranci«, od ogromne koristi. Više ne dobivaju reklamacije i ne plaćaju,

kao prije, bonifikacije. A što je najvažnije - kooperant je stekao povjerenje u proizvode.

U »Jadranci« ističu da u njihovu kolektivnu nema više prigovora za niska primanja, a oni koji se nisu mogli pokoriti zajedničkim nastojanjima otišli su sami, premda ih nitko nije tjerao. A, i morali su otići. Jer, dvije radnice rade na istom stroju, pod istim uvjetima i jedna primi 49.500, a druga 24.000 dinara. Ova druga radnica nije izvršila proizvodni plan pa joj se automatski umanjuje osobni dohodak, zatim nema pravo na nagradu za kvalitet, a prekoračenje dozvoljenog normativna škarta umanjuje joj i najnižu osnovicu.

Šesti, mali, nerentabilni pogon velike i moderne tvornice lakih metala »Boris Kidrič« postao je prije četiri godine poduzeće za metalne konstrukcije »PALK«, a to je tada bilo samo ime iz kojeg se gotovo ništa nije krilo. Još jedan podatak iz prve lične karte mladog kolektiva: na žiro-računu je imao svega 3 tisuće dinara! Danas: vrijednost ugovorene proizvodnje iznosi 600 milijuna dinara. Eloksirnica - novi pogon koji je nedavno pušten u rad - tu će brojku utrostručiti.

Prvo je »Palk« počeo izradom aluminijskog namještaja, instalacija centralnog grijanja, te sitnim bravarskim radovima. Ali su ubrzo uvidjeli da to nije perspektiva. Ona se nazrela u orijentaciji na proizvodnju nekoliko standardnih tipova prozora, u proizvodnji kioska za trgovinu i turizam i drugom. I nije se pogriješilo. Ali, aluminijski (koliko god je lagan i prikladan) ima bolju prođu ako je eloksiran i obojen. »PALK« ga nije mogao eloksirati i obojiti, pa je bio prisiljen da ga šalje u Beograd, Zagreb, Rijeku, Sombor. To je kolektiv godišnje stajalo 60 milijuna dinara. A gdje je još izgubljeno vrijeme, ovisnost da li će elementi sa eloksiranjem biti vraćeni na vrijeme i ugrađeni na građevinski objekt? Zato se daljnji opstanak poduzeća nije mogao zamisliti bez eloksirnice.

Pri temelji ovog pogona udareni su 1962. godine. Budući da »PALK« nije dobio kredit, a investicioni program napravio u granicama tadašnjih cijena, počeo je do maksimuma koristiti unutrašnje rezerve. To se u velikoj mjeri ima zahvaliti ta-

Takav sistem raspodjele u »Jadranci«, uz neke druge poduhvate, omogućio je da ona krene bržim koracima naprijed.

Da ne bi dospjeli u teški položaj u kakvom su se našli 1962. i 1963. i što znaju da sa sadašnjim strojevima neće moći povećati proizvodnju - u kolektivnu nastoje izvršiti zamjenu starih novim strojevima. Na 228 starih strojeva u tri smjene »Jadranka« proizvede oko 14.000 metara platna, a na novim bi se automatski napravilo više od 20.000 metara, uz uštedu od 40 radnika. Godišnji prihod, računajući po sadašnjim cijenama, povećao bi se od sadašnjih 914

milijuna na više od milijardu i 520 milijuna dinara.

To je put kojeg je zacrtao kolektiv »Jadranke«. O njoj se može još mnogo reći lijepoga, naročito o uklapanju u nove uvjete privređivanja Svaka radnica prije dolaska u pogon za vrši jednomjesečni tečaj što ga poduzeće u zajednici sa Zavodom za zapošljavanje radnika organizira, to se pozitivno odrazilo na produktivnost rada. Na kraju, evo još i ovih podataka iz lične karte »Jadranke«: administraciju, uključivši i upravno osoblje, čini svega 16 službenika. U komercijali radi jedan čovjek, sekretar-poduzeća je i jedno i daktigraf, direktor nema sekretarice... M. O.

dašnjem tehničkom direktoru inž. IVANU GRUBIŠIĆU, koji se pokazao kao pravi majstor u traženju rezervi. Izgradnja eloksirnice, najvećeg i najmodernijeg objekta takve vrste u zemlji, stajala je »PALK« 170 milijuna dinara. Izgradnju je sa 29 milijuna dinara pomogla i TLM »Boris Kidrič«, jer, na primjer, jedan kilogram njezinih proizvoda, ako su eloksirani, čim pređu ogradu pet puta su vredniji. Eloksirnica kakvu je podigao »PALK« ne bi se mogla sagraditi i opremiti ispod pola milijard dinara. A on je uspio uštedjeti 330 milijuna dinara i podići novi pogon dijelovima iz »otpada«. Dakako valja dodati da je ovaj pogon iz »otpada« opremljen dobrim strojevima i da više godina neće trebati nikakvi opravci.

S dugačke liste novina koje je inž. Grubišić unio u »Palkovu« eloksirnicu dovoljno je spomenuti postavljanje strojeva ispod zemlje, proširenje kada u dubinu i širinu i montiranje nožne pumpe za štrcanje vode. Tako se dobilo na prostoru u halama, a to znači i ubrzanju procesa proizvodnje i mogućnosti da se eloksiraju i najveće aluminijske

POGON IZ »OTPADA«

konstrukcije. Inž. Grubišić izradio je besplatno projekt za eloksirnicu, koji vrijedi više od 20 milijuna dinara. »PALK« je neke strojeve od Tvornice elektroda i ferolegura i TLM »Boris Kidrič« uspio dobiti kao prijenos osnovnih sredstava, a ostale nabaviti jeftino, iz američkih viškova, što je znatno pojeftinilo izgradnju ovog pogona. Novi kotao s opremom stoji kod nas 5,5 milijuna dinara, a »PALK« je dva potpuno nova iz američkih viškova kupio za 480 tisuća dinara. Veliki ventilator ne može se naći ispod 3 milijuna dinara. Međutim, poduzeće ga je iz američkih viškova dobilo za svega 200 tisuća dinara. Iz američkih viškova nabavljeni su vrlo jeftino i neki drugi strojevi. Bakar je kupljen u otpadu, a elektromotori na kilogram. Rezervoari za mazutnu stanicu uzeti su sa skladišta splitskog »Brodospasa«. Zahvaljujući povoljnim ugovorima, građevinski su radovi umjesto 150 koštali svega 50 milijuna dinara. Radnici poduzeća »PALK« dali su 3 tisuće radnih sati u vrijednosti od 5 milijuna dinara.

Prerađivači aluminija u svijetu

imaju običaj da kažu da su eloksirnice kovačnice novca. U šibenskom »Palku« vele da u tome ima istine. Eto, sadašnji bruto-produkt poduzeća od 600 milijuna dinara, kad proradi punim kapacitetom eloksirnice, povećat će se za milijardu dinara. Ona će godišnje eloksirati 1.800 tona raznih aluminijskih proizvoda. Potrebe poduzeća podmirit će se za mjesec-dva dana, a ostalo vrijeme stajat će na raspolaganju zainteresiranim partnerima.

Napokon, eloksirnica omogućava da »PALK« počne sa serijskom pro-

izvodnjom kioska za trgovinu i turizam, za što je interes pokazalo i inozemno tržište. Sada će učiniti odlučniji prodor da se uklupe u brodogradnju i ostalu industriju koja primjenjuje aluminijski metal budućnosti. To istovremeno omogućuje da poduzeće učestvuje i na inozemnom tržištu. Svi su izgledi da će u Moskvi uređiti pročelje u Ulici Kalinina. Napokon, izgradnjom eloksirnice »PALK« postaje jedan od nosilaca prerađivačke aluminijske djelatnosti, a Šibenik još izrazitiji jugoslavenski aluminijski centar. (B)

NOVA RADNA MJESTA

Nastavak sa 1. strane

fili su i te kako potrebni šibenskoj privredi. Na taj način upisom učenika u dvije gimnazije i Ekonomsku školu odgađa se u stvari pitanje uključivanja omladine u proizvodnju. Zapaženo je također da baš pretežni dio ženske omladine pohađa te

škole, jer su minimalne ili gotovo nikakvo mogućnosti za naučavanje u privredi. Prema tome, sasvim je sigurno da bi, na našoj općini djelovalo više škola za kvalificirane radnike sa praktičnom obukom, broj onih koji se školuju za tzv. »činovnička« zanimanja bio bi daleko manji. (jj)

24.

RODENDAN
ARMIJE

ARMIJA STVARA ZA NAROD

Pripadnici Jugoslavenske narodne armije dočekuju ovogodišnji praznik — 22. decembar — s novim rezultatima, uspjesima i dostignućima na svim poljima svoje djelatnosti. Za njima su dvadeset i četiri godine stvaranja, razvika i izgradnje, od kojih četiri ratne i dvadeset poslijeratnih.

Rođena u ognju revolucije, prešla je Jugoslavenska narodna armija slavni borbeni put od mjesta Rudo preko Igmana, Kupresa, Neretve, Zelengore, Beograda, Srema... do Trsta i Triglava; put dug četiri godine danonoćnih bitaka i pobjeda, iskušenja i nadahnuća, herojstva i smaoprijegora; put od borbenih grupa i odreda do brigada, divizija, korpusa i armija; put od golorukog borca do borca tenkom i avionom opremljenog, od seljačeta do komandanta, od neukog do školovanog, od nepismenog do opismenjenog.

Brojne vojne škole i akademije daju nove generacije podoficira i oficira, koji stečena znanja u klupama proširuju u trupi, na brodu, u eskadrili i drugdje. Vojničke biblioteke i biblioteke domova Armije raspolazu bogatim knjižnim fondom, dnevnim i periodičnom štampom. U Armiji je sve više televizora, radio-prijemnika, tranzistora i drugih sredstava masovne komunikacije. U Armiji je do sada opismenjeno više od 500.000 nepismenih vojnika.

Inženjerske jedinice JNA izgradile su i rekonstruirale od 1946. godine do danas 816 km

željezničkih pruga, 2363 km suvremenih puteva; izgradile su 9321 metar mostova, 7050 metara tunela, 64 vodoobjekta, pošumile 1200 ha zemljišta i očistile 379.000 PT i PP mina zaostalih iz drugog svjetskog rata.

Godišnja proizvodnja vojne industrije za domaće tržište prelazi 200 milijardi dinara, a njezino učešće u vanjskoj trgovini naše zemlje u ovoj godini dostiže iznos od oko 30 milijuna dolara.

Jedinice naše Armije ove su godine vodile više od mjesec dana danonoćnu borbu protiv vodene stihije u Vojvodini. U tim akcijama oni su dali više od 4 milijuna i 200.000 radnih sati. Slično je bilo i u drugim krajevima zemlje kad su ih zahvatile poplave.

Sanitetska služba JNA, nastavljajući tradiciju iz NOR-a, i u poslijeratnom periodu je pružila znatnu pomoć zdravstvenoj službi zemlje. U svim vojnim bolnicama organizirana je specijalistička poliklinička služba za pregled građana. U vojnim bolnicama liječi se godišnje oko 23.000 građana.

U jedinicama Armije svake se godine od dobrovoljnih davalaca krvi sakupi oko 30 posto ukupne količine krvi sakupljene na teritoriji SFRJ, od čega se veći dio daje za izradu suve plazme. Značajan je i rad sanitetskog kadra JNA u raznim organizacijama zdravstvene službe SFRJ.

Svake godine iz JNA odlazi u našu privredu više tisuća vojnika: vozača motornih vozila, rukovalaca inženjerskih mašina, radio-telegrafista, mehaničara, bolničara, zidara, pekara, kuvara i drugih specijalista. U privredu je do sada otišlo više od 600.000 vojnika koji su se u toku služenja vojnog roka u Armiji osposobili za različita zvanja.

Učešće pripadnika JNA u društveno-političkom, kulturno-zabavnom i sportskom životu komunala u kojima žive i rade sve više dolazi do izražaja.

Izrada eskimo-kućica
na vježbi

MLADOST, POLET I SNAGA

Nastavak sa 1. strane

i gotovo nemoguće izraziti podacima učešće vojne industrije u općoj izgradnji. Stotine kilometara pruga, modernih drumova, mostova, tisuće novih zgrada i objekata, milijuni dobrovoljnih sati, samo je jedan dio toga doprinosa. U sklopu vojnog obrazovanja i sticanja vojno-stručnih znanja vojnici se osposobljavaju i za različite stručne poslove, kako bi se po odlasku u vojni rok uključili u privredu. Računa se da svake godine odlazi iz Armije oko 40.000 mladića koji imaju uvjete da se zaposle u raznim specijalnostima. Veoma široko polje rada je i idejno-politički odgoj i sticanje općeg obrazovanja. Tu bi se mogli iznijeti imponentni podaci. Sve to našu Armiju čini duboko narodnom, vezanom s njim nebrojenim nitima.

Kad tu mladost, snagu iz koje izvire moć i stvaralačko oduševljenje gledamo u paradnom maršu na ulicama našega glavnog grada, na vježbama, u veselom žamoru kasarne, kod svojih oružja, na satovima nastave, impresivno i od ushićenja prebiremo svoja sjećanja na razvojni put naše Armije, na njene plemenite ciljeve. To nas, njene pripadnike, tjera i nadahnjuje na još veća pregaralaštva, daje nam snagu i poriv za stvaranja na širokim poljima odgojnog rada i podizanje borbene vrijednosti, naših jedinica, nadahnjuje nas ljubavlju prema čovjeku koji je tako predano shvatio svoju vojničku dužnost, posvetio joj se svim svojim bićem, jer u tome vidi svoj dug prema Domovini. Mi takve ljude doživljavamo svakog dana. Zbrajajući ih, iako iz raznih krajeva Jugoslavije, kompaktne kao jedan, ve-sele i zanosne u radu. To nas, uz sve ono što nam je zajednica dala na rukovanje, čini nepobjedivom i suvremenom vojnom organizacijom.

Naše misli upućene vrhovnom komandantu drugu Titu, stvaraocu i organizatoru naših oružanih snaga i pobjeda, naša odlučnost da sve svoje biće posvetimo radu na učvršćenju naših jedinica i naše snage, svako prema svojim mogućnostima, u granicama koje se od njega traže, najljepši je bokor cvijeća Armiji za njen rodendan!

Kapetan fregate VLADIMIR KONESTABO

ZAŠTO SE SELO
NAZVALO GARDA

Kod sela Mladenova 21.22. lipnja vojnici su se do krajnjih granica borili sa stihijom pod parolom »Možda će negdje voga i probiti, ali neće gdje su proletari«. Kada je voda prodrla na drugom sektoru, ovaj bataljon se, iscrpljen krajnjim naporima, povlačio kroz vodu do pojasa. Potpukovnik Branislav Urošević s grupom vojnika, u najtežoj situaciji kod Karadorđeva, prelazi preko bujice na onu stranu kanala, uzurbano prokopava odvodne kanale kroz uzvišenje, vraća vodu u jezero i na taj način omogućava bataljonu da učvrsti nasip — preko kojeg voda nije prešla.

NEĆU SADA NA ODSU-
STVO, VEĆ...

Komandant jedinice major Dušan Dulović, kada su mu inženjeri rekli da jednu dužinu dionice od 600 metara ne treba utvrđivati, jer da se Dunav neće teliko izdići (u šta je on posumn'ao i, kako kaže, prosto se uplašio kad je poslije nekoliko sati vidio da će voda upravo tuda proći) angažirao je vojnike koji su samoinicijativno uporno radili na utvrđivanju toga dijela nasipa i za 72 sata borbe sa stihijom postigao uspjeh. Bataljon se s prekidima odmarao svega 8 sati, odnosno dnevno oko 2 sata.

Pri probiju nasipa kod Bogoveja 29. lipnja zaprijetila je opasnost da bude poplavljeno oko 3000 hektara zemljišta pod usjevima. Na tom dijelu zemljišta naročito se istakla grupa vojnika: Mile Perišić, Rade Kosić, Slobodan Jocić, Dušan Milčić, Mate Salopek i Stojan Trenov, koji su s vrećama pijeska ronili u vodu i zatvarali otvore.

PA KADA VI, LJUDI,
SPAVATE

Komandant jedinice pukovnik Đuro Pijevac, gledajući kompleks zemljišta od oko 3.000 hektara, rekao je svojim suradnicima: »Ovo se mora obraniti«, iako je voda dostizala i više metara od površine. Uloženi su izvanredni naponi da se taj dio zemljišta obrani. Pukovnik Pijevac i druge starješine provodili su po 20 sati dnevno na nasipu, što je ljudima ulivalo snage. Predstavnici Izvršnog vijeća Vojvodine i inženjeri određene dionice pitali su ih: »Pa kada vi, ljudi, spavate?«

Bilo je to 2. lipnja u selu Mladenovo. Vojnici kapetana I klase Branka Pandurovića i kapetana Tihomira Milenovića, koji su se tu zetekli, počeli su skakati u vodu, držeći se za ruke, da svojim tijelima zatvore prolaz vode. One koji su prvi skočili voda je odbacila, ali su drugi za njima obrazovali lanac od tri reda i tako uspjeli da se održe, dok su drugi voj-

je lično dovezio namirnice za kuhinju i razvio hranu čak i za najisturenije vojnike — vezi-ste. Odmarao se samo 2—3 sata noću. Takvih primjera starješina i vojnika ima još mnogo.

NOSILI SU I PO TRI VRE-
CE ODJEDNOM

U rejonu Guskov kod Novog Sada počela je 20. lipnja kuljati voda iz nasipa na kojem je dežurao vojnik Janez Turk. Čim je to primijetio, on je skočio u vodu i nogama zatvorio izvor, a rukama vukao vreće sa nasipa i svaljivao ih na mjesto prodora. Primjer vojnika Turka slijedili su i drugi vojnici, i konačno je grupa vojnika i civila zauzvala prodor vode. O podvigu vojnika Turka pisali su listovi »Dnevnik« i »Arena«.

Izrazit je primjer sanitetskog vodnika Dragana Zlatkovića, koji se sa svojih 10 vojnika na mjestu gdje je nasip počeo popuštati — lično angažirano da radi u vodi, sprečivši tako probijanje nasipa. Ili, primjer razvodnika Petra Vekića, Stane Sefa, Nikole Prodanovića, Dušana Firanovića koji su 28. VI na mjestu gdje je nasip bio pučuljan valovima Dunava — u odteći skočili u vodu i ojačavali branu s unutrašnje strane kada se mislilo da je svaki pokušaj uzaludan. Uspjeh u snižavanju brane na tom mjestu može se samo njima pripisati, bez obzira što su i ostali vojnici učestvovali.

RONILI SU I PO DESET
SATI

Veza između naroda i Armije bila je kao i uvijek srdačna. To se manifestiralo i na ovom primjeru. Jednom civilu, koji je cijeli dan bio na brani bez hrane, vojnici Radomir Stevanović i Ratko Bursać odnijeli su dio svoje hrane. Stari pedesetogodišnjak im je kroz suze rekao da nikada neće zaboraviti taj gest drugarske pažnje. Izvanredan utisak koji je jedinica ostavila na stanovništvo podstakao je mještane sela Vajske da daju prijedlog da se njihovo selo ubuduće zove »Garda«.

Ronilačka jedinica izvršila ratne flotile uspješno je riješila zadatke obrane Petrovaradina, Sremskih Karlovaca i Bačke Palanke od prodora podzemnih voda. Ona je bila angažirana i u pronalaženju mjesta prodiranja podzemnih voda u Titelu i Kaću. Spomenute zadatke izvršavala je pod izuzetno teškim okolnostima. Jedinicu su uglavnom sačinjavali mornari koji su nedavno došli iz ronilačkog kursa i bez dovoljno iskustva. Mada nije preporučljivo roniti više od 7 sati dnevno, bilo je slučajeva da su mornari ronili i po 10 sati. U tim zadacima najviše se istakao mornar Alfrid Koch, koji je u navedenom periodu proveo pod vodom 83 sata.

MORAVA IH JE NOSILA,
ALI IH NIJE ODNIELA

Jedinice čačanskog garnizona radile su na obrani od poplava Zapadne Morave. Te su jedinice u početku poplave bile jedine organizirane snage koje su odmah pritekly u pomoć ugroženom stanovništvu, spašavajući ličnu i društvenu imovinu. Na tim zadacima radilo je više stotina vojnika, sa 40 vozila i 17 čamaca. Zahvaljujući brzom intervenciji tih jedinica, mnogi su građani spašeni od neposredne opasnosti od vodene stihije, kao i njihova imovina. Građani Čačka i danas govore o podvizima vojnika i starješina ovog garnizona, a naročito je poznat primjer kapetana I klase Dragoljuba Miškovića, koji je sa 6 vojnika spašavao ugroženu imovinu stanovništva sela Konjevića i u toku noći. Tom prilikom Morava ih je odnijela oko 8 km. Punih 14 sati borili su se s vodenom stihijom, bez panike, spašavajući svu posadu u toj situaciji.

Kao znak priznanja, dodijeljena je garnizonu Čačak Oktobarska nagrada Čačka.

Ali su i ostali vojnici neprekidno boravili u vodi do pojasa, čak i do 6 sati. Karakterističan je primjer vojnika Nedeljka Katine, koji je prije dolaska na Dunav dobio 7 dana nagradnog odsustva, ali kad je čuo da ostali njegovi drugovi treba da idu na obranu od poplava i on je odbio da ode na odsustvo, govoreći: »Neću sada na odsustvo, već sa drugovima u rat na Dunav!« Za primjer se može istaći i art. major Mane Brujić, koji je ronio u vodu i postavljao vreće na otvore skupa s vojnicima, što se naročito pozitivno odražavalo na član vojnika. Pohvalu zaslužuje i vodnik I klase Ranko Miškanović, koji je radio na mašinama 2 dana i 2 noći bez prekida.

nici nabacivali vreće na otvor vode te je prodor i na tom mjestu zaustavljen.

Devetnaestog lipnja između sela Bodani i sela Vajska uspio je kapetan I klase Albin Tenc sa 10 vojnika za pola sata ugarati u nasip 500 vreća zemlje i zadržati prodor vode.

Jedan broj starješina — pored svojih redovnih poslova — upravljao je i motornim vozilima. Kapetan Đoka Jakšić i stariji vodnik Spaso Perović u vremenu od 14. do 18. lipnja radili su na izgradnji puta i nasipa u selu Bodani i selu Vajska, i to po 14 sati dnevno. Jedinica za vezu bila je razmještena na velikom prostoru, pa je bilo otežano njezino snabdijevanje. Međutim, major Ćirilo Milkčić

OBRANA VOJVODINE
OD DUNAVA

U ovoj akciji učestvovalo je više tisuća pripadnika JNA, koji su dali preko 350.000 radnih dana, odnosno preko 4.200.000 radnih sati. Istovremeno je u toj akciji angažirano nekoliko stotina motornih vozila, više inženjerskih mašina, pontona, čamaca i brodova, koji su prešli preko 760.000 km i utrošili 13.912 moto-sati. U toj akciji je utrošeno i preko 35.000 kg eksploziva i 337.100 komada vreća. Helikopteri Ratnog vazduhoplovstva dali su 76 sati letenja.

Veći broj jedinica JNA vodio je oko 50 dana danonoćno borbu protiv vodene stihije u Vojvodini: Na čitavoj teritoriji obrane od Dunava izgrađeno je 82 km novog nasipa i ojačano 13 km starih nasipa. U njih je ugrađeno 1.150.000 m³ zemlje i oko 4.000.000 vreća sa zemljom.

Obranom od poplave u Vojvodini rukovodio je štab s generalpotpukovnikom Dakom Puačom na čelu.

UČESĆE U OBRANI BARANJE I VUKOVARA

U obrani Baranje i Vukovara učestvovalo je nekoliko tisuća pripadnika JNA. Borbu protiv vodene stihije oni su vodili 110 dana, branili 66 naselja, preko 25.000 stanovnika i desetine tisuća hektara obradive zemlje. U tim su radovima pripadnici Armije dali preko 260.000 radnih sati i koristili 85 motornih vozila.

Pripadnici JNA izgradili su 47, a branili 60 km nasipa.

OBRANA APATINA I KARAVUKOVA

Pripadnici JNA dali su u ovoj akciji oko 200.000 radnih sati. U toku borbe protiv vodene stihije u tim mjestima pripadnici Armije su izgradili preko 11.000 metara nasipa i preko 6 km zećjih nasipa, ugradili preko 13.000 vreća sa zemljom i preko 30.000 m³ zemlje.

Brza i efikasna pomoć jedinica JNA u obrani od poplave ispoljila se u 1965. godini i na ostalim poplavljenim područjima — u dolini Z. Morave, Mure, Drave i drugih rijeka.

Analiziramo tri radna kolektiva

Šta će s njima biti?

Daleko bi nas odveo pokušaj da analiziramo financijsko-poslovnu situaciju u šibenskim privrednim organizacijama. Svjesni toga, posegnuli smo za podacima koji govore o privredivanju triju poduzeća: tvornice ribljih konzervi »Dalmacija«, građevinskog poduzeća »Izgradnja« i tvornice tankostijene opeke »Pavle Pap-Silje«. Nije slučaj da se osvrćemo upravo na te tri radne organizacije i nije nasodmeć kazati da je njihovo poslovanje već duže vremena, iz ovih ili onih razloga, prućeno nizom teškoća.

Kako će se u novim uvjetima privredivanja snaći tvornica ribljih konzervi »Dalmacija«, znat će se najbolje nakon završnog računa. Trenutno nam preostaje da iznesemo podatke da je ta radna organizacija završila, devetomjesečno poslovanje s minimalnim gubitkom od trideset tisuća dinara. Sudeći po nekim, indicijama, financijski bi rezultat na kraju godine mogao biti pozitivan, iako tu organizaciju prate teškoće oko uvoza sirovina, koje su nakon privredne reforme osjetno porasle zbog izmjene pariteta dotara i nepovoljnijih cijena koje se postiču pri uvozu. Zbog toga je uglavnom obustavljen uvoz, a to je povuklo za sobom smanjenje proizvodnje.

DALMACIJA IZVRSILA REBALANS PLANA PROIZVODNJE

Izvršenim rebalansom prijašnjeg proizvodnog plana od 522 tone, predviđena je ukupna proizvodnja u ovoj godini od 280 tona. Za novi obujam proizvodnje potrebno je 270 tona sirove robe, od čega bi se 120 tona trebalo osigurati iz uvoza. Kolektiv »Dalmacije« svjestan je teškoća i spreman je na odricanje da bi se one prebrodile. To će nam potvrditi i podatak da su prosječni osobni dohoci po jednoj osobi u prvih devet mjeseci ove godine iznosili 20,797 dinara, što je daleko ispod isplaćenih ličnih dohoda u in-

dustriji na šibenskom području.

Teškoće s kojima se bori »Dalmacija« nisu mimošle ni druge tvornice za proizvodnju ribljih konzervi. Sastanak predstavnika tih kolektiva donio je nekoliko važnih zaključaka, a kojima, se na obalnom području predviđa organiziranje triju kombinata za ribarsku privredu. U tom bi slučaju poduzeće »Dalmacija« najvjerojatnije došlo u sastav kombinata koji bi djelovao na području srednje Dalmacije, a u kojeg bi još ušla poduzeća »Mardešić« iz Salija i »Adria« iz Zadra. U sastavu takvog kombinata, koji bi raspolagao vlastitom ribolovnom flotom, vjeruje se da bi otpali mnogi problemi s kojima se danas susreće poduzeće »Dalmacija«.

RESTRIKCIJA INVESTICIJA POGODILA IZGRADNJU

Restrikcija investicija i nepovoljni rezultati poslovanja nekih radnih organizacija u prošloj godini utjecali su na obujam poslovanja u građevinskoj djelatnosti. Ako obujam promatramo na osnovu visine vrijednosti fakturirane realizacije, tada je vrijednost radova u prvih devet mjeseci ove godine manja nego u istom razdoblju prošle godine za oko 300 milijuna dinara, ili za 21,2 posto. Međutim, kada se ima na umu i utjecaj porasta cijena na vrijednost radova u financijskim pokazateljima,

tada bi prirodni obujam izgradnje bio još manji nego što proizlazi iz financijskih pokazatelja. Da je to tačno, potvrđuje činjenica da se cijena izgradnje stanova u prošloj godini za metar kvadratni kretala od 75 do 80 tisuća dinara, a u ovoj godini, prije privredne reforme, ona se kretala oko 90 tisuća dinara. Nakon novih privrednih mjera ta je cijena porasla na oko 110 tisuća dinara. Prema tome, nije teško konstatirati da je porast cijena uticao na smanjenje stvarnog obujma izgradnje.

Evo nekih podataka: građevinsko poduzeće »Izgradnja« ostvarilo je do početka listopada ove godine ukupan prihod od jedne milijarde i 62 milijuna dinara, a u istom razdoblju prošle godine prihod je iznosio milijardu i 318 milijuna dinara. U izvještajnom razdoblju ove godine neto-produkt je iznosio 512 milijuna dinara, a prošle godine 551 milijun dinara. Utroušena sredstva ove godine iznose 549 milijuna dinara, a prošle godine bila su oko 767 milijuna dinara. Utjecaj cijena materijala i usluga je znatan, bez obzira što se iz podataka nije mogao utvrditi taj utjecaj u postocima.

Opadanje građevinske djelatnosti utjecalo je i na smanjenje broja zaposlenih. Dok se u prošloj godini na spisku poduzeća stalno nalazilo prosječno oko 1200 ljudi, taj se broj u prvom polugodištu ove godine smanjio na 819. Međutim, početkom studenog ove godine u »Izgradnji« je na platnom spisku bilo svega 569 osoba. Do kraja godine predviđa se da će taj kolektiv zaposlijavati svega 550 radnika i službenika. Ocjenjuje se da bi taj broj zadovoljio potrebe i sadašnji smanjeni kapacitet.

Kada jednom poduzeću »ne ide«, kada nema prilika da zarađuje, da zarađuje onoliko koliko se predviđalo još do juče,

onda sve to ima odraza i na broj zaposlenih i na osobne dohotke. Ne treba se zavaravati podatkom da su prosječno isplaćeni osobni dohoci ove godine u odnosu na devetomjesečno razdoblje prošle godine porasli za 54 posto. Radi se, naime, o tome da je u međuvremenu došlo i do osjetnog porasta troškova života. Do povećanja osobnih dohoda u poduzeću »Izgradnja« došlo je dijelom i zbog smanjenja stope deprecinosa iz osobnih dohoda, ali i zbog izmjene u broju i strukturi zaposlenih. U prvih devet mjeseci prošle godine prosječni osobni dohoci kretali su se oko 22.500 dinara, u prvom polugodištu ove godine iznosili su 32,163 dinara, a u trećem tromjesečju ove godine 40.128 dinara. Međutim, valja napomenuti da su u ovaj posljednji broj uključeni i iznosi koji su bili izdvojeni u neobavezni rezervni fond po završnom računu za prošlu godinu i podijeljeni kao jednokratna pomoć radi ublažavanja povećanih troškova života.

Pa, kuda ide »Izgradnja«? Unatoč teškoćama koje proizlaze iz poslovanja, u poduzeću smatraju da bi ih mnogo lakše prebrodili ako budu koncentrirana sredstva za stambenu izgradnju. Pored toga, u kolektivu »Izgradnja« drže da će osim broja zaposlenih i prodaje nepotrebnih oruđa za rad, imati prihode i od proizvodnje betonskih blokova, koje proizvode i za tržište. Betonski blokovi su jediniji za oko pedeset posto od cigle — kad ih se preračuna na istu dimenziju. Na kraju se može konstatirati da pred »Izgradnjom« stoje znatne teškoće, da će trebati dobro uprijeti da ih se riješi, ali to ipak ne znači da je taj kolektiv bez perspektive.

SADA I MNOGO SUDSKIH TROSKOVA

O tvornici tankostijene opeke u Skradinu pisalo se veoma mnogo i — uglavnom nepovoljno. Situacija, na žalost, ni sada nije najbolja i uistinu ima razloga za pesimizam. Oko rješavanja složenih problema te tvornice već su dugo vremena angažirani stručnjaci s raznih strana. Nadležni organi Skupštine općine često su razmatrali pitanje daljnje opstanka toga poduzeća. Prema tvrdnji nekih stručnjaka, tehnološki proces, proizvodnost i rentabilnost bi se mogli poboljšati uz određena daljnja ulaganja, doinvestiranja i kompletiranja opreme. Međutim, potrebnih sredstava nema. Pored toga, nastao je veoma ozbiljan problem u plasmanu proizvoda.

Evo nekih podataka iz poslovanja te tvornice: u toku srpnja ove godine realizirano je 495 tisuća komada opeke ili gotovo dvostruko više od ukupne realizacije u kolovozu i rujnu. I realizacija u listopadu bila je vrlo slaba, pa su zalihe dalje rasle, i to od milijun i 69 tisuća komada krajem rujna na milijun i 368 tisuća komada krajem listopada. Tako loša realizacija, osim nagomilavanja zaliha, uzrokovala je i niz drugih teškoća, a posebno se negativno odrazila na inače lošu likvidnost. Iz dana u dan pristizu sudska rješenja za prisilnu naplatu, a žiro-račun tvornice je konstantno blokiran. U toku ove godine poduzeće je utuženo za dugovanja u iznosu od 42 milijuna i 858 tisuća dinara. Sudski troškovi iznose više od 970 tisuća dinara, dok će troškovi izvršenja dostići iznos od 893 tisuće dinara. Do kraja listopada naplaćeno je svega 17 milijuna i 867 tisuća dinara ili samo 42,7 posto od iznosa utužene glavnice. Prilikom naplate obračunati troškovi spora i troškovi izvršenja iznose više od 800 tisuća dinara, dok obračunate kamate iznose milijun i 242 tisuće dnara ili 7 posto naplaćene glavnice. Zbog svega toga tvornica u Skradinu ne počiva na »čvrstim nogama« i u sadašnjem trenutku uistinu nije lako vidjeti put izlaska na uspješno poslovanje. Sibenska komuna nema novaca da stalno pokriva gubitke tvornice — koja bi mogla biti rentabilna! Ali općina nema, tko će se javiti kao sanator?

O jednom selu i o jednoj zadrugi

Kamenjar posut groždem i višnjama

Za Bratiškovce bi trebalo znati. I trebalo bi ih posjetiti. Naravno, to se odnosi na one koji nisu imali prilike da upoznaju to selo. Ukratko rečeno: Bratiškovci su centar krševitog kraja. U selu, kako netko veoma slikovito reče, osim ljudi i kamena u izobilju ima još samo — zraka!

Bratiškovci imaju osmogodišnju školu i — poljoprivrednu zadrugu. Neće se pogriješiti ako se kaže da su Bratiškovci i zadruga jedno te isto. Tačnije: zadruga daje impuls životu toga kraja. Od nje sve počinje i s njom sve završava.

Da se stigne u Bratiškovce, ne treba mnogo vremena: sat, sat i po; otprilike toliko. A kad se stigne, vidi se sivi škri dalmatinski kamenjar. Tek tu i tamo vrtiče, porabacane bez nekoga posebnog reda, bar naoko tako izgleda. A u njima, tim »bogomdanim« vrtićima, vrijedne ruke Bratiškovljana gaje sve što može uzrasti: i salatu, i krumpir, i čokote vinove loze. Reklo bi se: pa šta se tu može uraditi? Šta se može učiniti? Donekle jest i nije tako. Jer je u posljednjih desetak godina taj kraj ostavio prošlost daleko iza sebe, zahvaljujući u prvom redu izvanrednoj volji ljudi i Poljoprivrednoj zadrugi.

A ona, bratiškovačka zadruga, kakva je? Nema terena za razvitak poljoprivrede. Zemlja nije izdašna, raogrznuta je u kamenjar. Na kršu teško što može uspijevati, osim možda badema, višnja, maraski... I zadruga je počela s voćnjacima. Stara je istina da svaka novost u proizvodnji izaziva sumnje i zahtjeva mnogo napora.

A moralo se početi. Prije devet godina preuzela je bratiškovačka zadruga od bivše zadruge u Rupama voćnjak u Bilom origu, na površini od osamdeset hektara. Voćnjak je bio zasaden sa osam tisuća stabala badema. Ali su propali, jer na skrtjoj zemlji nisu mogli uspijevati. Kupine su bile kao medukultura, ali ih se nije isplatio izgajati, jer bi se zbog loših puteva do tržišta potpuno uništile.

Prilikom podizanja plantaže badema u Bilom brigu bilo je otpora i zahtjeva da se ne diraju kompleksi koji kako-tako prehranjuju nešto kršljave stoke i ovaca. I nevjericje je bilo u to da će na kršu uspijevati badem. Propadanje plantaže u Bilom brigu išlo je u prilog takvim mišljenjima.

Ljudi u bratiškovačkoj zadrugi nisu tako mislili, već su i dalje nastojali da dokažu kako se od kamena može stvoriti plodno polje. Zbog toga su u 1958. godine odlučili da podignu novi voćarski »velikan« — plantažu maraski na 100 hektara u Plastovačkom gaju. Naravno, to nije bilo jednostavno i nije išlo lako. Trebalo je napora, trebalo je volje. A u bratiškovačkoj zadrugi upravo je toga bilo.

Tekao je posao; polako ili brže, kako kad. I tako je u Plastovačkom gaju zasadena bitu trinaest tisuća stabala maraski. Zuljevima se do toga došlo. Zato je strah zadrugara bio još veći. A sta ako voćnjaci propadnu? Ako od njih ne bude ništa? Da bi i sami sebi preduhtrili, i na neki način osigurali, zasadili su kao medukultura 10 tisuća čokota vinove loze i drugih kultura.

I čekali su. I dočekali! Svi oni koji su mislili da pokušaj neće donijeti ploda, da neće biti uspjeha — prevarili su se! A to je značilo mnogo. Zaslužan.

go: izmijenila su se mišljenja o tradiciji i običajnom pravu, o tome što je selu korisnije. Voćnjak je toliko uznapredovao da je sada zadruga bila prisiljena da iskrči vinograd. Sa onih 12.500 stabala maraski zadruga danas ubere petnaest vagona ploda. Od međusjevera nađe se još deset vagona crvenog luka, isto toliko krumpira i nekoliko vagona bijelog luka, pa se pokriju troškovi obrade voćnjaka.

I kad je krenulo — išlo je! Pokraj voćnjaka u Plastovačkom gaju bratiškovačka zadruga krči nove hektare golog kamenjara, od kojeg starije ljepša priroda nije mogla stvoriti plodno tlo, da podigne plantažni vinograd — sa 10 tisuća čokota. Zadrugari su uporni, puni elana i htjeli bi od kamena stvoriti nova polja, htjeli bi zasaditi nova stabla, maraski i čokote vinove loze, ali nema prikladnih površina. To im ne pada lako. Jer, htjeli bi oni dokazati kamenjaru da može biti posut groždem i višnjama i da može davati milijune, »teške« milijune!

Ali nije sve ni u novcima. Jer, mnogo je važno da ovdajšnji seljaci drukčije misle, da se ugledaju na zadrugu. Kad zadruga nešto radi, onda to čine i oni. Sadi li nešto zadruga ili poduzima neke stručne mjere, onda to isto čine i seljaci. Ljudi su se u praksi uvjerali: šta je bolje, i ne treba im riječi; vide i rasuđuju. Povjerenje je dakle tu. Kola su krenula.

Bratiškovci — to je, kako mnogi vele, zadruga.

Bratiškovljani to dobro znaju. I cijene. Jer (pored ostalog) ljudima nije potrebno da natovare na maršgarce ono što imaju — vino, grožđe, rakiju, bademe, smokve, pršute i drugo — i da se upute nekamo da sve to prodaju. Njihova zadruga to kupuje. I vino bratiškovačko, nadaleko poznato i cijenjeno. Baš tako. U prodavaonicama zadruga sve se može nabaviti. Sve seljacima stoji pod rukom. Uz pomoć zadruga u Bratiškovcima će ovih dana zasjati i sijalice. U Plastovu i Velikoj Glavi prije je potekla struja. Da ne bi zadruga, i struja bi spojile potekla. Jer, zadruga je za elektrifikaciju tih triju sela izdvojila »dobrih« petnaest milijuna dinara. Prije nekoliko mjeseci selo je dobilo i telefon — za to je zadruga dala tri milijuna dinara. I tako dalje. Još da se kaže: zadržba je jedan dio svoga doma ustupila osmogodišnjoj školi! Učitelji su dobili stanove. A tu je i novi učionički prostor.

Kad biste o svemu tome razgovarali sa DMITROM SKROBONJOM, poslovnim upraviteljem zadruge u Bratiškovcima, mnogo toga ne bi vam bilo rečeno. Jer, ima skromnih ljudi. I dobro je što je Dmitar takav.

(B)

naši ljudi

Kakve su mušterije

Mirko Spahija, poslovođa prodavaonice br. 8 trgovinskog poduzeća »KORNAT« dugo godina je bio vrlo aktivan omladinski rukovodilac i član mnogih tijela općinskih društveno-političkih organizacija. I danas drug Spahija radi u mnogim društvima i političkim organizacijama. Obratili smo mu se da nam objasni uzrok nestajanja artikala do kojih dolazi u našim prodavaonicama.

Sta vam u svakodnevnom poslu pričinja najviše teškoća?

Spomenut ću samo neke, i to u prvom redu zbog toga što su mi pred očima potrošači. Na primjer, nastojim da poneke artikle — one koje se može nabaviti direktno od proizvođača. Ako u tome uspijem, rezultati su vidljivi ne samo zbog toga što je potrebni artikl stigao i stoji na raspolaganju potrošaču nego i radi toga što će cijena tih artikala biti niža od onih koje nabavljamo od veletrgovine. Međutim, u tome uvijek ne uspijevamo. Naročito u posljednje vrijeme naručena roba stiže veoma neredomito i ne dospijeva u količinama koje smo naručili.

Sta onda? Da li ste nezadovoljni?

— A kako ne bih bio! Uzimamo samo jedan artikl: kalodent extra, koji se mnogo reklamira i preko štampe i preko televizije. Mi taj artikl naručimo, a on nikako da stigne. Potrošači su nezadovoljni, imaju i pravo da budu. Konačno, njih i ne mora brinuti razlog zašto dotičnog artikla nema. Ono što je za njih najvažnije jest — da ga ne mogu kupiti. U takvim i sličnim slučajevima radi se o tome: da proizvođači prvo opskrbljuju veletrgovinu. A taj put povlači za sobom i veće cijene, pa sam u takvim prilikama, a i moje kolege, zaista nemoguć.

Vi u trgovini radite već dugo godina i stekli ste prilično iskustva. Zanimalo bi naše mlade mlade o potrošačima.

— Potrošači su, a govorim o onima koji i posjećuju našu prodavaonicu, u golemom postotku veoma dobri ljudi; disciplinirani, solidni, poštenji. No,

ima i onih koji nisu takvi, kojima se prosto ne može dokazati ni objasniti da nekog artikla više nema. Ne vjeruju. A takvi mogu ponekad ići na živce. No, naše je da ih razuvjerimo, da im objasnimo, jer smo mi tu radi njih.

U koliko su mjeri aktivni organi radničkog samoupravljanja i društvenopolitičke organizacije u poduzeću »Kornat«, s obzirom na vaše specifične zadatke?

— Iz svake naše ekonomske jedinice u Radnički savjet biran je po jedan predstavnik. Kada se na dnevnom redu toga organa nađe neko značajno pitanje, taj član radničkog savjeta upozna s problematikom članove svoje ekonomske jedinice i o tome se povede rasprava. Nakon

toza on na sastanku radničkog savjeta iznese što o tom pitanju misli ekonomska jedinica. Ako je neko pitanje posebno važno, o njemu raspravlja i politički aktiv, te je na taj način čitav kolektiv upoznat s materijom o kojoj se raspravlja. Općenito govoreći, mislim da u tom pogledu možemo biti sasvim zadovoljni.

Kao građanin Šibenika, šta biste željeli da grad ima?

— Mnogo toga. Da ima dobar profesionalni teatar, da ima javno kupatilo, da se izgradi nova tržnica, da u turističkom pogledu postanemo jači centar, da se ostvare nastojanja da dobijemo gigant, jednom riječi — da naš Šibenik ima sve ono što mu kao gradu sa slavnom historijom i bogatom revolucionarnom prošlošću uistinu pripada. Ja se nadam da ćemo to i još koješta drugo dobiti. Nadam se, jer se nadaju i oni koji vole ovaj stari grad, koji ga vole svejedno da li su se u njemu rodili ili ne. (D. B.)

Savjetovanje omladine Drniša

Općinski komitet Saveza omladine Hrvatske u Drnišu održao je prošlog petka dvokratno jednodnevno savjetovanje s rukovodstvom škola drugog stupnja. Članovi školskih komiteta i razrednih aktivista su tom prilikom održali i četiri predavanja. O zadacima Saveza omladine u školama drugog stupnja govorio je predsjednik Općinskog komiteta SOH Riste Mrden, a koreferat o slobodnim aktivnostima i učeničkim grupama i društvenim podnio je Slobodan Grubač. Na temu Sadržaj i sistem rada organizacija i rukovodstava u

školama referirao je Veljko Terzić, predsjednik Kotarskog komiteta SOH Split. U posljednjem dijelu savjetovanja prof. Ante Kasap, savjetnik u Zavodu za školstvo, održao je omladinskim rukovodstvom dva predavanja: »Na čemu se zasniva učeničko samoupravljanje i kroz koje se oblike ispoljava« i »Položaj škola drugog stupnja i Saveza omladine u privrednoj reformi«.

Poslije svakoga održanog predavanja razvila se živa diskusija i savjetovanje je u svakom pogledu uspješno. (C)

Prosvjeta i kultura u novim uvjetima Hoće li biti bolje?

Poslije donošenja novih privrednih mjera zapaženo je da su mnoga neriješena pitanja na području školstva i kulture postala još akutnija, da su se stala isticati u još jačoj mjeri i da su pokrenula niz problema o kojima će trebati da se zainteresirani organi angažiraju više nego do sada.

DALJNJA STEDNJA JE NAPROSTO NEMOGUĆA

S obzirom na materijalne potrebe i restrikcije koje su godinama provodene, gotovo je i teško naći unutrašnje rezerve. Na primjer, sredstva od milijardu i 670 milijuna, koliko su u ovoj godini iznosili zahtjevi za osnovnu djelatnost škole, svedena su na čak 868 milijuna dinara. Tako smanjena sredstva pogodila su ne samo osobne dohotke nego su dovela i do stvaranja glomaznih odjeljenja i reduciranja nastavnih sati. Samo u prvom polugodištu nove školske godine reducirano je 745 sati tjedno, ili 13,5 posto, a u vezi s tim zapažen je i pad stručne zastupljenosti pojedinih predmeta u osnovnim školama. Prosječna osobna primanja u prosvjeti još uvijek su daleko od onih u drugim djelatnostima, a materijalno stanje škola je više nego zabrinjavajuće, naročito u selima Dalmatinske zagore i u nekim školama na otocima.

KOLIKO ZA DJECJE VRTICE?

U pojačanoj aktivnosti društveno-političkih organa u rješavanju aktualnih problema školstva i kulture data su izvjesna mišljenja i prijedlozi. Ta aktivnost obuhvatila je pitanje daljnje rade predškolskih institucija, osnovno školstvo, zatim škole drugog stupnja i ustanove za obrazovanje odraslih.

Sadašnja mreža predškolskih institucija ne zadovoljava s obzirom na činjenicu da je u radu tih ustanova obuhvaćeno samo 12,5 posto djece u Šibeniku, dok u ostalim mjestima ne postoji ni jedna takva institucija. Na području grada djeluje osam dječjih vrtića koji okupljaju oko 500 mališana. Veći broj zgrada u kojima su smješteni vrtići nisu građeni za te svrhe, pa njihovo neekonomično i skupo održavanje još više otežava ionako tešku situaciju. Doprinosi roditelja su odviše maleni, pa se u slijedećoj godini predviđa da troškove održavanja vrtića 50 posto snosi Fond za školstvo, a 50 posto roditelji. Kolektiv dječjeg vrtića trebat će odrediti ljestvicu po kojoj će roditelji, ovisno o svojim primanjima, uplaćivati za boravak i ishranu djeteta. Dok u Šibeniku roditelji plaćaju od 1500 do 5 tisuća, u Puli plaćaju od tisuća do 12 tisuća, u Sisku od 1700 do 5600, a u Zagrebu od 8500 do 12 tisuća.

Doznajući da je prodaja Dalmacije gotova stvar, Veliko vijeće grada poduzelo je već u srpnju 1409. godine mjere za jačanje obrane Šibenika. Tako je 7. VII odobrilo prodaju jedne kuće kako bi se došlo do sredstva za kupnju željeznih lanaca i njihovo postavljanje od jedne do druge utvrde na ulazu u luku. Time se sprečavao ulaz neprijateljskih brodova, koje su Šibenčani mogli svaki dan očekivati. U istom mjesecu bio je upućen poziv za pomoć hrvatskom banu Karlu. Da bi se popravile zidine i utvrde grada, Vijeće je zaključilo da se prodaju neka općinska dobra. Bilo je odobreno da se u tu svrhu upotrijebe i sredstva od tada sakupljena za gradnju nove katedrale.

Prilike u samom gradu bile su teške. Još uvijek su se osjećale posljedice Pisanijeva pustošenja od 1378. od kuge od 1381. i požara od 1408. godine. To nije bilo sve. Ono što je od samog početka slabilo obrambenu snagu Šibenika bila je nesloga između pučana i plemstva. Gradski patricijat postao je ekskluzivan, onemogućio pučanima ulazak u gradsko vijeće i prigrabio svu vlast. Tako je nastala politička neravnopravnost između šibenskih građana, koja je pojačala društvene suprotnosti u gradu i dovela do socijalnih sukoba. U jeku priprema za obranu od Mlečana, 20. VIII 1409. izbio je oružani ustanak pučana protiv ple-

SREDNJE SKOLE: REORGANIZACIJA

Postojeća mreža škola drugog stupnja ne zadovoljava želje učenika, a ni potrebe za kadrovima u šibenskoj komuniji. Naime, iz dosad provedenih anketa moglo se primijetiti da najveći broj učenika nakon završene osnovne škole želi nastaviti školovanje u srednjim stručnim, odnosno tehničkim školama. Međutim, na osnovu tako postavljene mreže najveći broj učenika upisan je u dvije gimnazije — 1400, a u svim ostalim školama 1700 učenika. Stoga je sasvim sazrela situacija za otvaranjem školskog tehničkog centra, u koji bi bili uključeni učenici škole učenika u privredi. Škole sa praktičnom obukom i eventualno specijalna odjeljenja srednje tehničke škole, za čije djelovanje se već godinama osjeća velika potreba. Isto tako imalo bi punog opravdanja i postojanje Medicinskog školskog centra, koji bi sačinjavale dvije škole: za medicinske sestre i za bolničare. Na sličan način mogli bi se u okviru Ekonomsko-upravnog školskog centra integrirati kadrovi za turističku i trgovinsku djelatnost, zatim kadrovi potrebni upravi, stenojgrafiji i daktilografiji. Od ustanova za obrazovanje odraslih predloženo je da bi njihovo daljnje postojanje bilo bazirano na vlastitim prihodima, a ne kao dosad dotacijom Fonda za školstvo. To su Centar za unapređenje domaćinstva, te oba sveučilišta.

KULTURA: NIKAKO NA ŠTETU KVALITETA

Smanjenje budžetske potrošnje dovelo je u sasvim nov položaj i kulturne institucije. Međutim, u pronalaženju unutraš-

njih rezervi ne bi trebalo ograničavati opseg njihove djelatnosti, već s istim sredstvima težiti ka njenoj proširenju. Za šest šibenskih kulturnih institucija odobreno je u ovoj godini 68 milijuna dinara, od čega za redovnu djelatnost više od 59 milijuna, što čini nešto više od tri posto od ukupnog općinskog budžeta. Iako dosad mala sredstva koja su koristile kulturne institucije upućuju na zaključak da bi unutrašnje rezerve trebalo tražiti prvenstveno u poboljšanju kvaliteta rada i u intenzifikaciji djelatnosti, kako bi što veći broj građana osjetio njihovo postojanje. Dovodeći budžetsku potrošnju u realne okvire i njeno usklađivanje sa stvarnim mogućnostima komunije, na kulturnom planu predloženo je da bi ubuduće umjesto šest djelovale tri kulturne institucije.

Nakon spajanja Narodnog kazališta, Festivala djeteta i Centra za kulturno-umjetnički odgoj mladih djelovala bi jedinstvena ustanova koja bi objedinjavala cjelokupnu aktivnost na planu scenske umjetnosti u Šibeniku. Prema tome, uz novostvorenu centralnu biblioteku nakon integracije Naučne i Narodne biblioteke, na području grada djelovala bi još i scenska ustanova i Muzej grada Šibenika. Posljednju riječ o tome dat će Kulturno-prosvjetno vijeće Skupštine općine na jednoj od svojih narednih sjednica. Osnovno će u svemu tome biti to — kako s raspoloživim sredstvima postići najviše, zatim kako iskoristiti sve potencijalne mogućnosti i ostvariti takve uvjete u kojima će kulturne institucije postati izvršioци određenihih zadataka koje zahtijevaju građani i komunija u cjelini.

(j)

Mali interes

Na inicijativu Zavoda za školstvo i Privredne komore splitskog kotara, Odsjek za prosvjetu Skupštine općine Drniša organizirao je prošlog petka savjetovanje o Nacrtu općeg zakona o financiranju obrazovanja i odgoja.

Iako je konstatirano da Nacrt ima mnogo nedorečenosti i praznina koje treba da popuni i ispravi republički zakon, ipak je ohrabrujuća intencija zakonodavca da se konačno osiguraju stabilni izvori sredstava za financiranje obrazovanja i odgoja, koja bi se unosila u posebne fondove.

Poražavajuća je činjenica da su tom savjetovanju od 25 pozvanih rukovodilaca privrednih organizacija bili prisutni

samo predstavnik poljoprivredne zadruge iz Oklaja i predstavnik građevnog poduzeća »Udarnik« iz Drniša. (c)

PRIZNANJE SAOBRAČAJNOM MILICIONERU

Ovih dana doputovao je u Šibenik Alojz Kisovec iz Škofje Loke u Sloveniji i osobno se zahvalio članu Saobraćajne milicije Marinu Vrbatu na usluzi, a pažnji koju je pružio nakon saobraćajne nesreće u kojoj su dva člana njegove porodice pretrpjeli lakše ozljede. Ta se nesreća dogodila blizu Grebaste prije više od godinu dana.

Portreti u konkavnom ogledalu

(3)

INTRIGANTI

Potrebno je odmah u početku istaći — da ima malo ljudi kojima je to glavno zanimanje. Jer, da bi netko mogao živjeti od intriga, mora bi svoju glavu opterećivati bezbrojnim kombinacijama, voditi opširnu listu fraza i uvjerljivih izmišljotina, matičnu knjigu svojih protivnika, te još neke registre i poslove. K tome bi morao imati tajnu mrežu svojih podintraganta ili dvorskih budala, kako su ih prije zvali.

Šta u stvari uvjetuje taj hobi? Neki tvrde da se tu upliće princip kompenzacije. Ako nekome nešto u životu, odnosno u njegovoj ličnosti nedostaje (prvenstveno u moralnom i kulturnom pogledu), onda dotični pomoću spletki, smutnji i klevetanja drugih to dijelom naknaduje. Intrigant u prvom redu hoće da se zapazi. Ali kako? Rad i struka (ukoliko je ima) ne zanimaju ga mnogo ili mu ne leže. Dakle, na tome polje je isključena mogućnost za isticanjem. Ojaden i gnjevan što ga prirodna obdarila nikakvim vrlinama, svoje jezične litanije sipa unakolo, prvenstveno na one koji ne priznaju njegovu »veličinu«.

Sulja se kao lisica, traži svoje istomišljenike, glorificira osobe koje usljed kratkovidnosti i debelih naočala u njemu vide samo dobro namjerno blebetalo. U radnoj organizaciji, na primjer, intrigant koristi svaku zgodu i svaki skup — da svojim rutinerskim rekvizitima umani nečiji rad, da ga potcijeni, kako bi istovremeno svratio pažnju na svoju erudiciju. Jedini alat te struke je visokofrekventni jezik. Njihove novosti i dnevne vijesti uopće se ne daju u javnost na kratkim valovima. Oni imaju jedino stanice s dugim valovima.

Da bi glavni intriganti bili u toku s događajima u svojoj sredini, u svome poslu pedantno odrede zadatke obavještajcima i izviđačima. A ovi revnosno i disciplinirano proviruju i prisluškuju svagdje gdje se može doći do atraktivnog materijala za razglasnu stanicu (dugih valova razumljivo!)

Tako prikupljeni materijal je još uvijek samo polufabrikat. Njega je zatim potrebno premoderirati, montirati, kombinirati, lansirati, da bi se time približio cilju — spletkarskoj igri.

Možda bi ipak trebalo malo pobliže, nekim plastičnijim primjerom opisati sve faze stvaranja savršene intrige. Opisat ćemo te faze u nešto skraćenom obliku.

Intrigatorijski materijal. Na šetalištu su se vidjela tri građanina — A, B i C. Kad je mimo njih prošao »izviđač«, građanin A se nasmijao. Šetali su oko pola sata. Netko od njih izgovori riječ »blebetanje«. Drugi reče: »Porazgovorit ćemo još mi o tome!»

Intrigatorijska analiza. Onaj sarkastični smijeh građanina A znači omalovažavanje »veličina«. Ostali su dugo na šetalištu, pa su sigurno cijelo to vrijeme napadali proizvođače intriga i njihov muktropan rad. Riječ »blebetanje« može objašnjavati više stvari: može značiti pričanje bez veze, može aludirati na beznačajne diskusije, a može imati i nek drugo značenje (kao što vidimo, intrigatorijska analiza o tom pitanju nije dala definitivni odgovor). Zadnjoj, usključivo rečenici intr. analitičar je dao ovakvo značenje: »Kada se tako energično izgovori neka misao, onda je to kao bog sigurno — da će pred nekom masom biti kritikovan proizvođači intriga.«

Intrigatorijski plan i akcija. Još predstoji jedna priprema faza a bi se produkt dao u širu potrošnju. Rezultate analize potrebno je u potpunosti iskoristiti u strategiji kontranapada. Posebnu pažnju mora se koncentrirati na ove tri tačke:

1. pojačati klevetanje i podmetanje protiv građanina A, B i C u svim onim mjestima na kojima ih intrigatorijske mašine nisu uspješno ocmiti;
  2. ne dozvoliti da se bilo koji od njih bira u neki organ, jer bi tako sigurno mogli utjecati na smanjenje intrigatorijske proizvodnje djelovanjem razglasnih stanica;
  3. ulagivati se u mnogo većim razmjerima nego prije svima onima koji svojim autoritetom mogu podcijeniti ovaj plan i akciju.
- Kao što vidimo, ovo je dinamična i vrlo komunikativna aktivnost. Ona zahtijeva visoke kombinatorske sposobnosti, uši koje čuju i ono što se ne izgovori, oči koje vide i ono čega nema, a jezik da je uvijet u pokretu na dugim valovima.
- Ako preko noći od crnog nešto postane bijelo, a od bijelog crno, budete sigurni da je to intrigantsko djelo.

Opservator

Sto godina čitaonice

Nastavak sa 4. strane

ci) u mjestu. Prijedlog nije za odbacivanje — od prve! O njemu bi trebali razmisliti članovi Odbora za proslavu.

Međutim, to nije jedini problem koji tišti Narodnu čitaonicu. Ona, na primjer, danas dobija veoma mali broj dnevnih i tjednih listova, nema ni najosnovniji inventar, a i članstvo je malobrojno...

Možda griješimo ali smo mišljenja da je sada prilika da se svi te problemi murterske čitaonice, koje spada u red najstarijih u Dalmaciji, stave na »tpet«, da se sada o njima prodiskutira, da se riješe.

Uostalom, to nalaze vrijedan jubilej koji je pred nama!

O. JURETA

Šibenik u borbi protiv Venecije početkom XV st.

mića. Neki su plemići bili ubijeni, a mnogi su pobjegli ili bili istjerani iz grada. Protjerani plemići sklonili su se u dvije utvrde koje su se nalazile na ulazu u luku, pretvorivši ih u svoja uporišta. Oni su uspostavili vezu s Mlečanima i zatražili pomoć od njih. Venecija je to jedva dočekala i 9. IX 1409. godine naredila svojim providurima u Zadru da nastoje pridobiti kule na ulazu u šibensku luku. Za provođenje toga naloga upućen je iz Zadra mletački providur Franjo Cornaro, koji je svoj zadatak već do 23. IX uspješno izvršio. Obrana Šibenika bila je time jako oslabljena, jer su sada neprijateljski brodovi mogli nesmetano uploviti u samu luku.

Jedan od zapovjednika spomenutih tvrđava na ulazu u luku bio je Ivan Mišić, šibenski vitez, koji je sve glavare i stražare po kulama sklonuo da stupe u mletačku službu. Svi su oni za tu izdaju bili nagrađeni od mletačkog vijeća. Nagrada Mišića bila je najveća: 150 zlatnih dukata godišnje.

PIŠE PROF. SLAVO GRUBIŠIĆ

Uza sve to Mlečani su bili daleko od pobjede. Njima je bilo stalo do toga da mirnim putem dobiju Šibenik. Iskustvo iz prošlosti poučilo ih je da je ovaj hrvatski grad uporan i odlučan u obrani svoje slobode. Oni se još veoma dobro sjećaju herojskog otpora Šibenčana 1378. godine protiv njihova admirala Pisanija. I ovaj put su, 18. X 1409. godine, naredili providuru da pozove šibenske vijeće na dobrovoljnu predaju, a ako ne pristane na taj poziv, onda neka opustoši gradski okrug i razori mlinice na Krki. To je, prema proračunu mletačkog vijeća, trebalo primorati grad na pokornost. Međutim, Šibenčani odbijaju taj ultimatum. Nakon toga su Mlečani (od kraja listopada 1409.) započeli opsjedati Šibenik. Grad se s uspjehom brani, ali uviđajući da mu vlastite snage neće biti dovoljne za duži otpor, traži pomoć od Zigmunda, Hrvoja Vukčića, Ivaniša Nelipića i Tragira. Ovaj znanju da bi pad Šibenika u mletačke ruke značio pogoršanje njegove vlastite si-

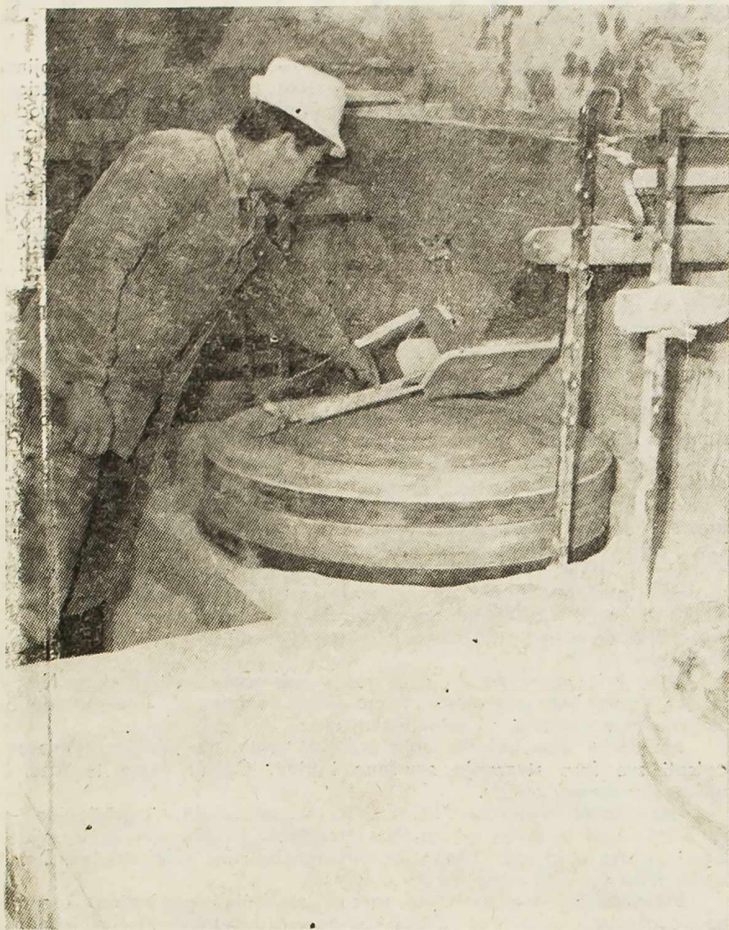
gurnosti, pomaže Šibenik hranom i oružjem, koje doprema kopnenim putem. Mlečani nastoje to spriječiti. Protiv Tragira su povelili ekonomski pritisak, kako bi ga odvratili od pružanja pomoći Šibeniku. Intervenovali su i kod Spličana i Hrvoja radi istih ciljeva. Računali su na pothlepos. 21. pučana, koji su se poslije zauzimanja vlasti u gradu proglasili plemićima, pa im u jednom pismu od 20. III 1410. obećavaju da će ih priznati za plemiće ako im predaju grad. Međutim, »nutarnji« su se uporno branili i utvrđivali grad što su bolje mogli. Kralj Zigmund im je obećavao potporu. On je 24. IV 1410. naredio Skradinjanima da se imaju u svemu pokoravati Šibeniku, kojem dozvoljava da može u slučaju potrebe razoriti zidine i tvrđave u Skradinu, kako ih neprijatelj ne bi mogao koristiti. Naredio je da se oduzmu imanja onima koji su njegovi neprijatelji. Šibenskoj općini dodijelio je 10.000 mjera soli iz kraljeve komore. Nešto kasnije pisao je iz Budima Petru Mišljenju i kapetanima da poduzmu sve što je moguće za obranu Šibenika, podvlačeći da su Šibenčani pretrpjeli mnogo nevolje.

Ozbiljan otpor Šibenika tjerao je Mlečane da se domišljaju novih sredstava i načina kako bi zauzeli ovu strateški važnu tačku na istočnoj obali Jadrana. Venecija nudi 20.000 dukata Ivanišu Nelipiću ako joj omogući da dobije Šibenik i Tragir. Ona podiže nove utvrde u današnjoj Mandalini, odakle nastoji onemogućiti snabdijevanje grada. Dogovara se s nekim ugarskim konjanicima koji su bili spremni na izdaju. Poduzimlje nove vojne akcije sa svježim četama krajem 1410. godine. U međuvremenu je pokušala diplomatskim putem pridobiti Zigmunda da joj prizna kupoprodajni ugovor o Dalmaciji. Podstaknuto je i posredovanje pape, ali ništa nije pomoglo. Šibenik je imao tvrde zidine, jednu veliku galiju, te mnogo malih brodova, pa je i nadalje s uspjehom odbijao mletačke napade. Mletačko vijeće u svome zaključku od 28. V 1411. jadicuje kako je borba protiv Šibenika »duga i neprestani trošak bez ploda... i bez ikakove koristi...« i kako »... nije spriječeno snabdijevanje Šibenika...« te donosi odluku da se sruši utvrda u Mandalini, a ostatak kopnene vojske povuče sa Buzzacarenom u Vranu.

Kralju Zigmundu je Šibenik mnogo značio u ratu protiv Venecije. Zbog toga je nastojao da ga podrži u njegovu otporu protiv Mlečana i da ga uvjeri u svoju naklonost. Tako u jednom pismu od 6. siječnja 1412. godine uzimlje pod svoju zaštitu neka šibenska imanja, koja su Zadranu htjeli preoteti, a 14. I iste godine naređuje trgovcima Hrvatima i Vlasima da svoje toware voze isključivo u Šibenik dok postoji ovakvo stanje, koje snabdijevanje grada dovodi u pitanje. 12. II 1412. javlja Zigmund Šibenčanima da poprave putove kuda će dovesti topove i da pripreve galiju i brodove, jer da dolazi lično u Dalmaciju i Šibenik radi navale na neprijatelja. Sve je to trebalo da bodri Šibenčane u teškim uvjetima, u kojima su se nalazili za vrijeme dugotrajne mletačke opsade i neprestanih napada.

KRKA ŽIVI I BEZ TURIZMA

Nedjelja. Lijep sunčani dan. Na putu prema Lozovcu susrećemo autobus koji vozi putnike za Drniš i Knin; zatim nekoliko kamiona natovarenih brašnom, kupusom, namirnicama; jedan sivi »mercedes« u crvenom registracijom žuri prema Šibeniku.

Od sela Gulin prema slapovima Krke nema vozila. Tu i tamo vidimo po kojeg seljaka kako sa svojim magarčićem natovarenim pšenicom ljenom silazi stranputicom, da bi lakše »svladao« zavoje brojnih serpentina. Kad se s vrha ceste baci pogled prema uzvodnom toku rijeke, ukazuje se jedan od najljepših prizora koji se u ovom kraju opće mogu vidjeti. Među stjenovitim brdima koja se ruše prema kanjonu prostire se velika zrcalna zeleno-plava površina, široka kao

kakvo veliko jezero. U pozadini se uzdiže ljubičasta Promina, a još dalje iza nje valovita brda pod snijegom. Po jezeru krstari nekoliko čamaca, zavladači se povremeno među trske. Lov na pastrve je u punom jeku. Silaženjem niz serpentine slika se mijenja. Sve tamo dolje do prvih mlina, gdje rijeka hući kao uskipjela voda i gdje je sve zastrto kapljicama.

Mlinice rade punom parom. U kamenoj kući, kojoj do polovine zidova dopire nabujala rijeka, okreću se četiri teška mlinska kamena — gotovo nečujno. Sve je bijelo od brašna. Nekoliko čitljivih ljudi gleda u tanke mlazove zrna što se lagano spuštaju u šupljinu mlina. Polagano to ide. Koliko treba vremena da se samelje vreća kukuruza? Pedeset kilograma najkvalitetnijeg brašna samelje svaki mlin za jedan sat. A rade od zore do mraka. Godinama, decenijama. Više od dva stoljeća. Ljudi dolaze ovamo iz blže i dalje okolice, uvijek u ista godišnja doba, uvijek istim putevima. Nose svoju zimmicu, rezultat skrte ljetine. Dovače znojem iščupana zrna iz skrte zemlje da ih ovdje samelje snaga vode.

Ove kuće na lijevoj obali rijeke, odmah pored slapova, fenomen su za sebe. Kameni zidovi odolijevaju snazi rijeke već toliki niz decenija. I bez najmanjeg oštećenja. I ne samo to na unutrašnjim zidovima nema ni tragova vlage! »Stari graditelji bili su dobri graditelji«, rekao je ovdje netko.

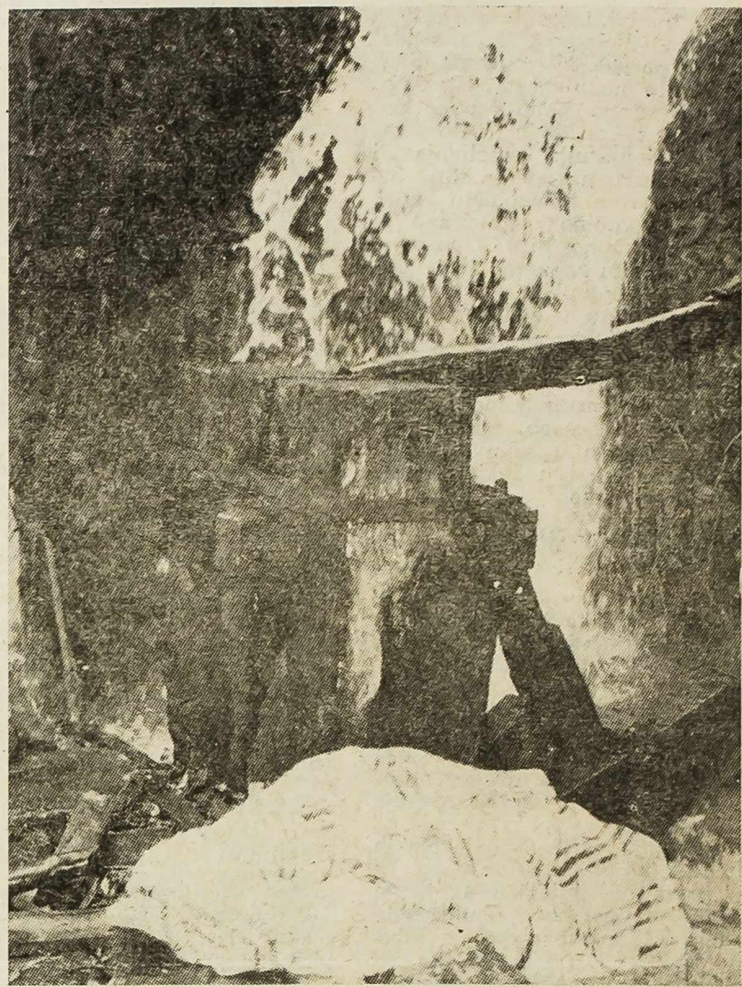
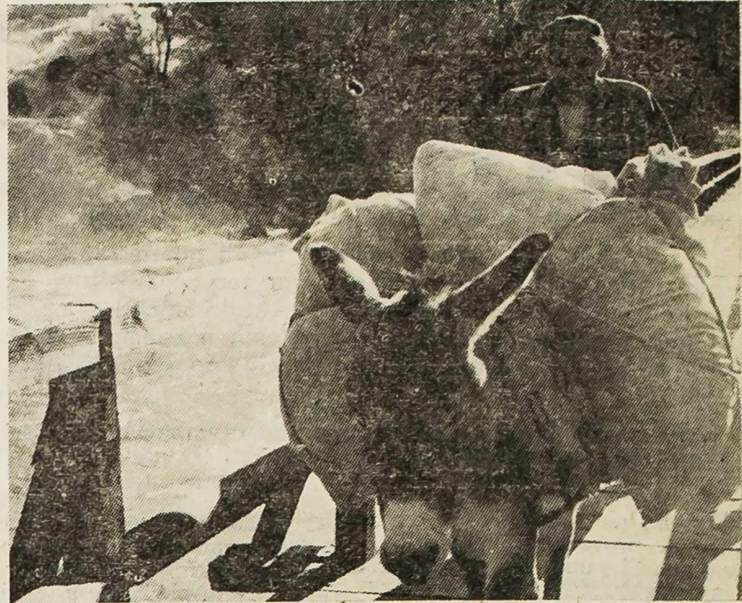
Pored mlina, ovdje od davnine postoje i suknare i »stupe«, primitivni, ali duhoviti uređaji koji od grubog sukna prave mekane, kao snijeg bijele pokrivače. Sav posao uradi sama snaga vode. Ona pokreće velike drvene čekiće, ona prevrće sukno, valja ga i ispire. Automatizacija svoje vrste!

Sada, međutim, u ovo vrijeme nabujalih voda, stupe ne mogu raditi. Voda je i suviše visoka, pa je poplavila neke jame. Čim ona opadne, suknare će opet proraditi. Pokrivači koji se tako izrađuju prilično su skupi, ali već ulaze i u sastav opet modernog starog namještaja!

Krka je sada bogata ribom. U priepodnevnim satima može se vidjeti više ljudi po malim uvalama ili nad samim slapom. Neki od njih čamcima sve do Visovca. Pastrva se zato nađe i u restoranu, gdje čeka naručioce. Ali, restoran je pust, hladan. Osoblje je u kuhinji. Gostiju nema. Nije tačno da se ovdje ne može dobiti topla hrana. Treba samo naručiti: i živo pile za čas će se pretvoriti u ukusnu pečenku ili pohanu poslasticu! Za to su ovdje stručnjaci. Ni cijena nije onako visoka kako se misli. Pa ipak, interesnata nema. Cesta sada postoji; dobra, udobna, brzo se stigne, ali to malo pomaže. Krivi su sami posjetioci? Odlaze li radije na Brodaricu ili u Pramošten? Može biti, ali ne toliko da bi ta mjesta, sama po sebi, »ugrozila« Krku.

Jedna stvar ne valja: nešto propagande zaista bi trebalo. U tome ni cijene ne bi morale biti baš »neprikosnovene«. Za sada, izvan sezone, nema od toga gotovo ništa. Može se samo šetati i uživati u ljepotama i veličanstvenosti slapova onakvima kakvi oni mogu biti samo u ovo jesenje i zimsko doba.

Krka zimi ne živi od turizma. Nema mnogih radoznalih pogleda. Ne čuje se škljocanje aparata ni zujanje kamera. Nema moćnih glisera ni šarenih šatora. Preko drvenog mosta nema žagora dječjih ekskurzija. Nema slatkih šešira ni bikinija. Jedan drugi oblik života vraća se na Krku nastupom jeseni. On traje sve do mjeseca svibnja. Dotle će Krku još mnogo puta prelaziti tovari zimnice koji kreću u zabitna sela skradinske okolice...
Tekst i snimci: J. Celar

NA KRAJU JESENSKOG PRVENSTVA ČETVRTO MJESTO

ŠIBENIK - SLAVONIJA 4:2

Stadion »Rade Končara«. Gledalaca 500. Strijelci: Katić u 2. i Đorđić u 64. minuti za »Slavoniju«, a Relić u 15, Barišić (autogol) u 40, Bakmaz u 55. i Orošnjak u 80. minuti za »Šibenik«. Sudac Mitrović iz Zagreba.

»ŠIBENIK«: Sirković, Grgić, Marenci, Mikulandra, Žepina (Friganović), Stošić, Bakmaz, Relić, Orošnjak, Marinčić, Živković.

»SLAVONIJA«: Mak, Rukavina, Jasenica, Gučmirtl, Barišić, Crnojevac, Skender (Miljanić), Culin, Katić, Kasac, Đorđić.

Za posljednji prvenstveni susret jesenskog dijela ovogodišnjeg takmičenja ne bi se imalo ništa posebno reći ni za jednu a ni za drugu ekipu. Pred malim brojem gledalaca demonstriran je odviše slab nogomet, koji ni u jednom momentu nije mogao oduševiti. »Šibenik« je pobijedio zahvaljujući više sretnim okolnostima negoli snalažljivosti svojih navalnih igrača. Odnos snaga na terenu bio je podjednak, jer je u prvom dijelu terenska premoć pripala »Šibeniku«, dok su u nastavku gosti imali više inicijative. Kao što je pobijedio »Šibenik«, isto tako vodove su lako mogli osvojiti i gosti.

Već u prvih 15 minuta obe ekipe postigle po jedan gol. Mak a pri kraju ovog dijela posljed neopreznosti gostujućeg vratara njegov suigrač Barišić

pogodio je vlastitu mrežu, pa su domaći pošli na odmor sa jednim zgoditkom prednosti. Nastavak susreta ništa nije bolje obećavao. U naizmjeničnim napadima gosti su bili opasniji i, kad je svatko očekivao izjednačenje, Živković je jednom čugačkom loptom uposlio Bakmaza koji je iz blizine povisio omjer na 3:1. U 64. minuti »Slavonija« je preko Đorđića postigla drugi zgoditak, a nekoliko minuta kasnije isti igrač je s oko 25 metara pogodio mrežu, ali je sudac taj zgoditak poništio, jer se jedan od igrača gostiju nalazio u nedozvoljenom položaju. Deset minuta prije kraja Orošnjak je postavio konačan rezultat od 4:2.

Kod »Slavonije« su se istakli Rukavina i Đorđić, dok su kod domaćina svi podjednako igrali ispod svojih mogućnosti. (jj)

KOŠARKA Prvenstvo srednjih škola

U subotu je u dvorani DTO »Partizan«, nakon defilea ekipa učesnica, odigrano prvo kolo prvenstva škola drugog stupnja u košarki. Na prvenstvu učestvuju Gimnazije, Ekonomska škola, Pedagoška gimnazija, Škola učenika u privredi i Medicinska škola. Favorit takmičenja je ekipa Gimnazije, koja brani naslov dvostrukog prvaka. U prvom kolu ekipa favorita imala je prilično težak zadatak s glavnim konkurentom ekipom ekonomske škole. Rezultat 46 : 28 je realan, iako prema očekivanju nešto nizak. Igra nije bila kvalitetna, ali je zato bila vrlo uzbudljiva. Zahvalju-

jući izvanredno spretnom i efikasnom Skarici, te smirenom Zlatoperu, Gimnazija nije doživjela iznenađenje.

Utakmica između Pedagoške škole i Škole učenika u privredi završila se pobjedom prvih sa 40 : 33. Bez smišljenih akcija i jedna i druga ekipa pokazale su da u njihovim školama košarka još nije dovoljno popularna. Najistaknutiji pojedinci ovoga susreta bili su i najbolji strijelci Tošić i Radić.

Košarkaški klub »Šibenik« povećao je svoje članstvo sa preko 50 pionira i 20 omladinaca. Oni polaze košarkašku abe-

RADNA ZAJEDNICA OKRUŽNOG SUDA U ŠIBENIKU raspisuje NATJEČAJ

za popunjenje jednog radnog mjesta:
daktlografa I - b klase
Kandidat treba da ispunjava opće uvjete iz člana 19. stav 2. Osnovnog zakona o radnim odnosima i posebne uvjete:

Završenu osmogodišnju ili potpunu srednju školu sa položenim stručnim ispitom.
Osobni dohodak po Pravilniku.
Pismene ponude pisane vlastoručno i taksirane sa dinara 50 drž. maraka, te sa originalnim dokumentom o kvalifikaciji, sa biografijom i opisom dosadašnjeg službovanja, dostavljaju se Predsjedništvu Okružnog suda u Šibeniku.
Rok natječaja 15 dana.

RADNA ZAJEDNICA OKRUŽNOG SUDA U ŠIBENIKU

OD SRIJEDE DO SRIJEDE

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera češkog filma — JEDNOG DANA JE DAN MACAK — (do 25. XII)
Francuski film — AMBICIOZNA — (26—27. XII)
Premijera francuskog filma — ZLOČIN DRA KREŠBIJA — (28—31. XII)
»IBENIK«: premijera američkog filma — ROBIN HOOD — (do 27. XII)
Premijera talijanskog filma — BUBOVA DJEVOJKA — (28. do 31. XII)
»J. APRILA«: premijera francuskog filma — POROK I

VRLINA — (do 26. XII)
Premijera sovjetskog filma — KRONIKA JEDNOG DANA — (27—29. XII)
Premijera njemačko - jugoslavenskog filma — VINETU III DIO (30—31. XII)

DEZURNE LJEKARNE

Do 24. XII — Centralna — Ulica Borisa Kidriča.
Od 25. do 31. XII — Varoš — Ulica bratstva i jedinstva.

RODENI

Katja, Stipe i Ratke Bajić; Dragan, Voje i Bosiljke Ignjatović; Svetozar, Ante i Marice Jurin; Dušanka, Branka i Ružica Drča; Simeon, Ivana i Ilke Petrović; Božidar, Vukolaja i Stevanije Mandić; Darko, Antuna i Danice Škarica; Damir, Ivana i Biserke Tomić; Sanda, Nikice i Božene Stošić; Dražen,

Ivana i Danice Perica; Josip, Ive - Petra i Rose Gojanović; Nada, Marka i Antice Pulić; Zlatko, Mladena i Slavke Brajica; Rajko, Ante i Zorke Kovičić; Srđa, Slobodana i Dragice Uzelac; Zaim, Efraima i Marije Tahiri; Sime, Duje i Ike Mišković; Jadranka, Slavka i Kate Lazinica; Joško, Jakova i Marte Kunčić; Marija, Frane i Anke Deranja; Feđa, Berislava i Dujne Antunac; Ljiljana, Marka i Ružice Nadoveza; Rada, Ratka i Slavke Serkinčić; Zeljko, Đure i Nene Pualić i Joško, Ivana i Slavke Bačelić-Medić.

VJENCANI

Luka Popović i Milica Poljak; Vlatko Gega i Ita-Rina Furčić rođena Alfier i Branko Protega i Tona Jakoliš.

UMRLI

Kača Perkov, 77 godina; Marija Kursar, stara 77 godina;

Boja Pavković, stara 63 godine; Ljubica Nitsche, stara 70 godina i Ive Belamarić, star 78 godina.

OGLAS

Obavještavaju se građani Šibenika da se u upravi Muzeja grada Šibenika mogu nabaviti potpuno vjerni odjevni glava sa katedrale Sv. Jakova.

OBAVIJEST

Obavještavamo rođake i prijatelje da je u subotu, 19. o. m., u Zagrebu u 88. godini života umrla naša draga majka, baba i prababa

ANICA MAROTTI ud. pok. Ivana

Sahrana je izvršena u utorak 21. ovog mjeseca na groblju Mirogovj u Zagrebu.
Vrijedi kao direktna obavijest.

»EL - SHATT — JUGOSLAVENSKI ZBJEG U AFRICI«

U Domu JNA otvorena je izložba dokumenata iz jugoslavenskog zbjeaga — EL - SHATT u Arfici, koju je priredio Muzej revolucije naroda Hrvatske. Izložba je dopunjena i nekim eksponatima Muzeja grada Šibenika, a bit će otvorena do 30. prosinca 1965. godine.

SAOBRAČAJNE VEZE

VLAKOVI
Za Zagreb u 9.55, 19.15 (preko Like) i 22.35 sati (preko Bihaća).
Za Beograd u 19.15 sati.
Za Split u 3.03, 6.56 i 14.40 sati.
AUTOBUSI
Za Zagreb u 19 i 20 sati.
Za Rijeku u 4, 8.45, 9.15, 10.50,

11.45, 13, 14.35, 16.35, 19, 21.35, 22.30 i 23.35 sati.
Za Dubrovnik u 5.30, 8.30, 10, 11, 12 i 23.15 sati.

Izdaje i štampa: Novinsko-izdavačko poduzeće »Štampa« Šibenik
Direktor: MIRKO KNEŽEVIĆ
List uređuje redakcijski kolegij - Glavni i odgovorni urednik — JOSIP GRBELJA — Uredništvo: Šibenik — Ulica Petra Grubišića 3 — Telefon uredništva 25-62 — Rukopisi se ne vraćaju.
— Mjesečna pretplata za SFRJ 200 dinara, za inozemstvo 400 dinara — Tekući račun: Komunaln. banka Šibenik 346-18 — Telefon štampari je 22-28 i 29-53.